

Facultade de Filoloxía e Tradución

(*)

Horarios

Horarios

http://webs.uvigo.es/fft/index.php?option=com_rokdownloads&view=folder&Itemid=74

Grao en Estudos de Galego e Español

Materias

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V01G160V01701	Gramática española III	1c	6
V01G160V01702	Historia da lingua española	1c	6
V01G160V01703	O español de América e o español no mundo	1c	6
V01G160V01704	Seminario de literaturas e culturas lusófonas	1c	6
V01G160V01705	Seminario de literatura galega desde 1936 a 1975	1c	6
V01G160V01706	Seminario de literatura galega desde 1975 ata a actualidade	1c	6
V01G160V01801	Gramática galega III	2c	6
V01G160V01802	Historia da lingua galega	2c	6
V01G160V01803	Terminoloxía e neoloxía do galego	2c	6
V01G160V01804	Literatura española dos séculos XVIII e XIX	2c	6
V01G160V01805	Literatura española dos séculos XX e XXI	2c	6
V01G160V01806	Literatura hispanoamericana: Poesía e teatro	2c	6
V01G160V01991	Traballo de Fin de Grao	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Gramática española III**

Materia	Gramática española III			
Código	V01G160V01701			
Titulación	Grao en Estudos de Galego e Español			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Lingua española			
Coordinador/a	Rodríguez Gallardo, Ángel			
Profesorado	Rodríguez Gallardo, Ángel			
Correo-e	anrogall@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	GRAMÁTICA III es una materia destinada a profundizar en las características sintáctico-semánticas de la oración compuesta en español. Es recomendable para alumnos extranjeros con nivel C1 o C2 en español.			

Competencias de titulación

Código	
A4	Coñecer os métodos básicos do estudo e análise lingüística e literario
A5	Dispoñer dos coñecementos necesarios para a comprensión, análise, desenvolvemento, avaliación e aproveitamento dos recursos lingüísticos e literarios para o futuro profesional
A6	Argumentar os temas e os textos obxecto de estudo de acordo coas convencións académicas, achegando probas e servíndose dos recursos bibliográficos e electrónicos dispoñibles, especialmente dos orientados á investigación lingüística e literaria e á docencia das linguas impartidas no grao.
A7	Participar en debates e actividades de grupo, e organizalos desenvolvendo un pensamento autónomo e crítico con respecto ás posicións alleas e á tolerancia cara á diversidade social e cultural que se expresa nas linguas e literaturas en cuestión.
A8	Formular razoamentos críticos nos ámbitos de estudo lingüístico e literario a fin de adquirir métodos sólidos de análise, que transcendan a simple aproximación intuitiva ás linguas e aos textos obxecto de estudo.
A9	Planificar, estruturar e desenvolver ensaios escritos e presentacións orais en español e en galego, formulando hipóteses cunha metodoloxía apropiada para transmitir ideas eficaces, de acordo coas convencións académicas, e argumentando os razoamentos expostos.
B1	Que o estudantado demostrase posuír e comprender coñecementos dunha área de estudo que parte da base da educación secundaria, que se adoita atopar nun nivel que, se ben se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
B2	Que o alumnado saiba aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou a súa vocación dunha forma profesional, e posúa as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
B3	Que o alumnado teña a capacidade de reunir e interpretar os datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre os temas destacados de índole social, científica ou ética.
B4	Que as/os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado
B5	Que o alumnado desenvolvese aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Comprender e manexar as técnicas de análise sintáctica das diferentes propostas lingüísticas	A4	B4 B5
Dominar a análise das construcións sintácticas complexas da lingua española	A4 A6 A8	B4 B5
Argumentar e xustificar as propostas de análise sintáctica presentadas en función da interpretación semántica	A6 A7 A9	B2 B3
Ser capaz de construír secuencias en función de certas condicións gramaticais	A9	B1 B2
Ser capaz de resolver problemas e cuestións sintácticas en relación a feitos de significado e de contexto	A5 A8 A9	B2 B3

Contidos	
Tema	
1. Construcións sintácticas fundamentais.	1.1. Oracións activas, pasivas, impersonais e medias 1.2. A modalidade. Os actos de fala. Construcións imperativas, interrogativas e exclamativas 1.3. Funcións sintácticas: suxeito, complemento directo, complemento indirecto, complemento de réxime preposicional, atributo, complemento circunstancial. 1.4. As funcións informativas: tópico, foco. Adverbios de foco. Copulativas enfáticas.
2. As construcións coordinadas	2.1. O concepto de conxunción. Conxuncións coordinantes e subordinantes. 2.2. A coordinación: categorías coordinables 2.3. A coordinación copulativa 2.4. A coordinación disxuntiva 2.5. A coordinación adversativa 2.6. As conxuncións subordinantes
3. Construcións comparativas, superlativas e consecutivas	3.1. Características xerais das construcións comparativas 3.2. A comparación de desigualdade 3.3. A comparación de igualdade 3.4. Outras construcións comparativas e pseudocomparativas 3.5. As construcións superlativas 3.6. As construcións consecutivas
4. Construcións causais, finais e ilativas	4.1. Causa e finalidade 4.2. Construcións causais internas e externas ao predicado. 4.3. Construcións finais internas e externas ao predicado 4.4. Suxeitos e verbos nas construcións finais e causais 4.5. Construción ilativas
5. Construcións condicionais e concesivas	5.1. Características xerais das construcións condicionais e concesivas 5.2. Condicionais do enunciado e da enunciación 5.3. Expresión da énfase no periodo condicional 5.4. Tempo e modo nas oracións condicionais 5.5. Construcións condicionais sen a conxunción si 5.6. Construcións concesivas 5.7. Construcións concesivas sen a conxunción aunque
6. A negación	6.1. Conceptos fundamentais 6.2. Clases de negación 6.3. A alternancia negativa 6.4. O ámbito da negación. Os cuantificadores en entornos negativos 6.5. Indutores negativos 6.6. Términos de polaridade negativa. Aspectos léxicos, semánticos e sintácticos. 6.7. Outras formas de interpretar a negación. 6.8 A elipse nas oracións negativas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Sesión maxistral	22	22	44
Resolución de problemas e/ou exercicios	12	40	52
Traballos de aula	10	10	20
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	30	32

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Explicación das competencias da materia, dos contidos, da metodoloxía, da atención personalizada, da avaliación, da bibliografía e fontes de información e das recomendacións.
Sesión maxistral	Exposición dentro da aula dos conceptos gramaticais e dos métodos de análise gramatical máis significativos.

Resolución de problemas e/ou exercicios	Propoñeráse ao alumnado problemas e exercicios gramaticais para resolver dentro ou fóra da aula.
Traballos de aula	Realización de problemas e exercicios gramaticais dentro da aula.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	O docente atenderá na aula ou nas titorías os problemas que os estudantes teñan en relación aos problemas e exercicios gramaticais propostos. Esta atención realizarase individual ou en pequenos grupos co fin de reforzar a aprendizaxe naquelas cuestións que resulten problemáticas.
Traballos de aula	O docente atenderá na aula ou nas titorías os problemas que os estudantes teñan en relación aos problemas e exercicios gramaticais propostos. Esta atención realizarase individual ou en pequenos grupos co fin de reforzar a aprendizaxe naquelas cuestións que resulten problemáticas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios	Consistirá na resolución por parte do alumno ou alumna de seis problemas ou exercicios gramaticales relacionados cos principais aspectos dos contidos.	10
Traballos de aula	Resolución por parte do alumno ou alumna de seis grupos de problemas gramaticales relacionados cos contidos do curso.	10
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Exame práctico resolto sen axuda de material. Os contidos referiranse aos tratados na aula o fora dela, incluídos os das sesións maxistras e as lecturas.	80

Outros comentarios sobre a Avaliación

Valorarase a entrega dos problemas/exercicios, pero sobre todo a resolución correcta dos mesmos. Sobre dous puntos na nota final.

Farase unha proba avaliativa sobre os contidos do curso. Hai que aprobar a proba práctica para superar a materia. Á ponderación desta nota, sumaráselle a nota do apartado práctico.

Haberá un exame (100% da cualificación) na última semana do curso para os que non opten pola avaliación continua.

Tantos uns coma outros, se suspenden esta 1ª edición das actas, deberanse presentar á 2ª edición (en xullo).

A avaliación na 2ª edición das actas (xullo) realizarase tamén a través dun exame.

Bibliografía. Fontes de información

- Academia Española, Real, **Nueva gramática de la lengua española, I e II**, Madrid: Espasa,
- Bosque, I. y Demonte, V., **Gramática descriptiva de la lengua española I, II, III**, Madrid: Espasa,
- Bosque, Ignacio y Gutiérrez-Rexach, Javier, **Fundamentos de sintaxis formal**, Madrid: Akal,
- López Meirama, Belén, **La práctica de la gramática en los textos**, Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela,
- Rodríguez Espiñeira, María José y López Meirama, Belén, **Ejercicios de análisis sintáctico**, Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela,
- Rodríguez Ramalle, Teresa María, **Manual de Sintaxis del español**, Madrid: Castalia,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Gramática española II/V01G160V01503

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia da lingua española**

Materia	Historia da lingua española			
Código	V01G160V01702			
Titulación	Grao en Estudos de Galego e Español			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Lingua española			
Coordinador/a	Rodríguez Gallardo, Ángel			
Profesorado	Rodríguez Gallardo, Ángel			
Correo-e	anrogall@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	HISTORIA DA LINGUA ESPAÑOLA é unha materia dedicada a realizar una descrición exhaustiva da historia externa e interna da lingua española. Recomendable para alumnos ERASMUS con nivel C1 ou C2 en español.			

Competencias de titulación

Código	
A3	Abarcar os fundamentos teóricos e aplicados que ofrecen os diferentes paradigmas lingüísticos, así como sintetizar, relacionar e describir as literaturas española, galega e lusófona nos seus distintos ámbitos culturais e sociais, períodos, xéneros e movementos
A4	Coñecer os métodos básicos do estudo e análise lingüística e literario
A6	Argumentar os temas e os textos obxecto de estudo de acordo coas convencións académicas, achegando probas e servíndose dos recursos bibliográficos e electrónicos dispoñibles, especialmente dos orientados á investigación lingüística e literaria e á docencia das linguas impartidas no grao.
A7	Participar en debates e actividades de grupo, e organizalos desenvolvendo un pensamento autónomo e crítico con respecto ás posicións alleas e á tolerancia cara á diversidade social e cultural que se expresa nas linguas e literaturas en cuestión.
A8	Formular razoamentos críticos nos ámbitos de estudo lingüístico e literario a fin de adquirir métodos sólidos de análise, que transcendan a simple aproximación intuitiva ás linguas e aos textos obxecto de estudo.
B2	Que o alumnado saiba aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou a súa vocación dunha forma profesional, e posúa as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
B3	Que o alumnado teña a capacidade de reunir e interpretar os datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre os temas destacados de índole social, científica ou ética.
B4	Que as/os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado
B5	Que o alumnado desenvolvese aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Dominar os aspectos teóricos relativos á historia da lingua española.	A3 A4	B4 B5
Comprender e manexar as técnicas de análise lingüística e discursiva para interpretar textos antigos do español.	A3 A4	B4 B5
Argumentar e xustificar análises sobre aspectos tales como os códigos de produción, as estruturas de orixe, os factores de historia externa que inflúen na historia do idioma, o comportamento dos cambios lingüísticos e os factores de difusión implicados.	A6 A7	B2 B3
Ser capaz de realizar comentarios de textos, de expor as razóns dun resultado lingüístico desde o latín ao español ou de ilustrar de modo práctico certas tendencias de comportamento lingüístico concentradas en época o en autores.	A6 A7 A8	B2 B3
Ser capaz de resolver exercicios de historia do español no circunscritos á práctica do comentario.	A8	B2 B3

Contidos

Tema
------

1. Historia do idioma español	1.1 Hispania prerromana 1.2. O latín na Península Ibérica. 1.3. Efectos das invasións xermánicas e árabes na historia lingüística peninsular. 1.4. Constitución dos romances peninsulares. 1.5. A lingua no século XIII: Berceo e Afonso X. 1.6. Herdanza alfonsí e castelán baixomedieval. 1.7. O español nos séculos XVI e XVII 1.8. O español moderno e contemporáneo.
2. Evolución da lingua española	2.1. Variación e cambio lingüístico 2.2. Os cambios fonéticos. Tipos 2.3. Cambios morfolóxicos. 2.4. Cambios sintácticos 2.5. Cambios léxicos e semánticos 2.6. Cambios discursivos
3. Métodos prácticos de análise da historia do español	3.1. Exemplos históricos dun fenómeno lingüístico. 3.2. Evolución dunha palabra do latín ao español. 3.3. Comentario lingüístico dun texto antigo do español.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	22	22	44
Resolución de problemas e/ou exercicios	10	20	30
Estudo de casos/análises de situacións	12	12	24
Actividades introdutorias	2	0	2
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	48	50

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición na clase a través de textos, resumos dos principais procesos de evolución histórica externa e interna da lingua española.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proposta de comentarios e exercicios prácticos sobre aspectos do contido do curso.
Estudo de casos/análises de situacións	Estudo de textos para realizar análises sobre aspectos concretos ou xerais, ben na aula ou ben en casa.
Actividades introdutorias	Explicación xeral dos contidos, da avaliación e das propostas de traballo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	O docente atenderá na aula ou en titorías os problemas encontrados sobre a resolución de problemas, exercicios, estudos de caso e situacións e sobre a proba de resposta longa.
Estudo de casos/análises de situacións	O docente atenderá na aula ou en titorías os problemas encontrados sobre a resolución de problemas, exercicios, estudos de caso e situacións e sobre a proba de resposta longa.
Probas	Descrición
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución por parte do estudante dez exercicios sobre varios aspectos dos contidos.	10
Estudo de casos/análises de situacións	Resolución por parte do/da estudante de catro análises de textos.	10
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Exame práctico sen axuda de material. Os contidos serán os tratados ao longo do curso.	80

Outros comentarios sobre a Avaliación

Valorarase a entrega dos problemas/exercicios, pero sobre todo a resolución correcta dos mesmos. Sobre dous puntos na

nota final.

Farase unha proba avaliativa sobre os contidos do curso. Hai que aprobar a proba práctica para superar a materia. Á ponderación desta nota, sumaráselle a nota do apartado práctico.

Haberá un exame (100% da cualificación) na última semana do curso para os que non opten pola avaliación continua.

Tantos uns coma outros, se suspenden esta 1ª edición das actas, deberanse presentar á 2ª edición (en xullo).

A avaliación na 2ª edición das actas (xullo) realizarase tamén a través dun exame.

Bibliografía. Fontes de información

- Academia Española, Real, **CORDE. Corpus Diacrónico del Español**, www.rae.es,
- Alvar, Manuel y Pottier, Bernard, **Morfología histórica del español**, Madrid: Gredos,
- Ariza, Manuel, **Sobre fonética histórica del español**, Madrid: Arco/Libros,
- Cano Aguilar, Rafael, **El español a través de los tiempos**, Madrid: Arco/Libros,
- Cano Aguilar, Rafael, **Comentario filológico de textos medievales no filológicos**, Madrid: Arco/Libros,
- Cano Aguilar, Rafael, **Introducción al análisis filológico**, Madrid: Castalia,
- Ciapuscio, Guiomar et alii (eds.), **Sincronía y diacronía de tradiciones discursivas en Latinoamérica**, Madrid: Iberoamericana,
- Company Company, Concepción (dir.), **Sintaxis histórica de la lengua española, I e II**, México: FCE,
- Davies, Mark, **Corpus del español**, www.corpusdelespanol-org,
- Díez Calleja, Beatriz (ed.), **El primitivo romance hispánico**, Instituto Castellano y Leonés de la Lengua,
- Echenique Elizondo, Mª Teresa y Sánchez Méndez, Juan, **Las lenguas de un reino. Historia Lingüística Hispánica**, Madrid: Gredos,
- Fernández Alcaide, Marta, **Cartas particulares en Indias del siglo XVI. Edición y estudio discursivo**, Madrid: Iberoamericana,
- Frago García, Juan A., **Textos y normas**, Madrid: Gredos,
- Kabatek, Johannes (ed.), **Sintaxis histórica del español y cambio lingüístico. Nuevas perspectivas desde las Tradiciones Discursivas**, Madrid: Iberoamericana,
- Koch, Peter e Oesterreicher, Wulf, **Lengua hablada en la Romania: español, francés, italiano**, Madrid: Gredos,
- Lapesa, Rafael, **Historia de la lengua española**, Madrid: Gredos,
- Lapesa, Rafael, **Estudios de morfosintaxis histórica del español**, Madrid: Gredos,
- Lloyd, Paul M., **Del latín al español. 2 vols.**, Madrid: Gredos,
- López García, Ángel, **Cómo surgió el español. Introducción a la sintaxis histórica del español antiguo**, Madrid: Gredos,
- Menéndez Pidal, Ramón, **Orígenes del español. Estado lingüístico de la Península Ibérica hasta el siglo XI**, Madrid: Espasa-Calpe,
- Menéndez Pidal, Ramón, **Manual de gramática histórica española**, Madrid: Espasa-Calpe,
- Penny, Ralph, **Gramática histórica del español**, Barcelona: Ariel,
- Pons Rodríguez, Lola, **La lengua de ayer. Manual práctico de Historia del Español**, Madrid: Arco/Libros,
- Quilis Merín, Mercedes, **Orígenes históricos de la lengua española**, Valencia: Universitat de València,
- Rivas, Elena y Rodríguez Espiñeira, María José, **La cláusula en español medieval: constituyentes funcionales**, Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela,
- Serradilla Castaño, Ana, **Diccionario sintáctico del español medieval. Verbos de entendimiento y de lengua**, Madrid: Gredos,

---

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**O español de América e o español no mundo**

Materia	O español de América e o español no mundo			
Código	V01G160V01703			
Titulación	Grao en Estudos de Galego e Español			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Lingua española			
Coordinador/a	Quilis Sanz, Maria Jose			
Profesorado	Quilis Sanz, Maria Jose			
Correo-e	mjquilis@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	(*)Se realizará el estudio del español fuera de La Península Ibérica. Llevado primero por los judíos tras su expulsión, llegó a América después a Filipinas y al norte de África (Guinea).			

Competencias de titulación

Código			
A1	Dominar a comunicación cos e coas falantes das linguas de estudo no grao, en diferentes contextos sociais, profesionais e culturais, desenvolvendo a capacidade de comprensión e expresión oral e escrita, con tolerancia cara á diversidade social e cultural como resultado de defender os dereitos fundamentais de igualdade social, de xénero, de raza e de orientación sexual, e os valores propios da democracia e a cultura da paz.		
A4	Coñecer os métodos básicos do estudo e análise lingüística e literario		
A7	Participar en debates e actividades de grupo, e organizalos desenvolvendo un pensamento autónomo e crítico con respecto ás posicións alleas e á tolerancia cara á diversidade social e cultural que se expresa nas linguas e literaturas en cuestión.		
B2	Que o alumnado saiba aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou a súa vocación dunha forma profesional, e posúa as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.		
B3	Que o alumnado teña a capacidade de reunir e interpretar os datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre os temas destacados de índole social, científica ou ética.		

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
(*)Desarrollar la conciencia de grupo en el aula y en el trabajo conjunto	A1	
(*)Conocer los métodos básicos de estudio y análisis lingüístico	A4	B3
(*)Una vez realizado el conocimiento lingüístico del español de América y en el mundo, el alumno ha de ser capaz de argumentar los temas y los textos objeto de estudio reuniendo datos y pruebas con los recursos bibliográficos y electrónicos disponibles.	A7	B2

Contidos

Tema		
(*)1. La expansión de la lengua española en el mundo.	(*)1.1. El problema de la comunicación con los naturales. Los intérpretes. 1.2. La pluralidad lingüística de Filipinas. 1.3. El aprendizaje de las lenguas indígenas. 1.4. Las lenguas generales de América. 1.5. La expansión cultural. 1.6. Antonio de Nebrija en América. 1.7. la expansión y el retroceso de la lengua española en Filipinas. 1.8. La lengua española en África. 1.8.1. La lengua española en el Norte de África. 1.8.2. La lengua española en Guinea Ecuatorial.	
(*)2. Caracterización lingüística del español de América.	(*)2.1. El vocalismo. Dialectalismos vocálicos hispanoamericanos. 2.2. El consonantismo 2.3. La Morfosintaxis 2.4. El léxico.	

(*)3. La Lengua española en el Extremo Oriente	(*)3.1. Introducción histórica. 3.2. Las lenguas autóctonas filipinas. 3.3. La influencia del español sobre las lenguas indígenas filipinas: 3.3.1. Nivel fonológico y fonético 3.3.2. Nivel gramatical 3.3.3. Nivel léxico
(*)4. La Lengua española en África.	(*)4.1. La pronunciación del español hablado en Guinea Ecuatorial. 4.2. Rasgos gramaticales del español de Guinea Ecuatorial. 4.3. El léxico en Guinea Ecuatorial

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos tutelados	4	40	44
Estudos/actividades previos	0	22	22
Sesión maxistral	28	0	28
Traballos de aula	16	28	44
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	12	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos tutelados	(*)Los alumnos tendrán que realizar un trabajo tutelado por el profesor. Este se realizará a lo largo del curso, para que el estudiante vaya desarrollando los conocimientos adquiridos. El trabajo tutelado consistirá en el análisis lingüístico de un fragmento oral o escrito (a elección del alumnado) en este han de estudiar los niveles fonético, morfosintático y léxico. Previamente al trabajo tutelado, el alumno realizará ejercicios prácticos de los temas de la materia.
Estudos/actividades previos	(*)En este punto, el alumno tendrá que realizar resúmenes de las lecturas obligatorias propuestas.
Sesión maxistral	(*)Exposición por parte del profesor de los contenidos de la materia objeto de estudio.
Traballos de aula	(*)Desarrollaremos en el aula cómo hay que abordar el análisis práctico de los temas dados en la teoría. El alumno después realizará prácticas tanto en el aula como con ejercicios que ha de entregar al profesor.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	
Probas	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	(*)El trabajo tutelado por el profesor será entregado un poco antes del final del cuatrimestre (la fecha será fijada de común acuerdo). Ésta tarea consistirá en el análisis lingüístico de un fragmento oral o escrito (a elección del alumnado) donde se estudiarán la fonética, la morfosintaxis y el léxico de éste.	50
Estudos/actividades previos	(*)El alumno ha de entregar unos resúmenes de las lecturas obligatorias de la materia	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	(*)El alumno ha de entregar al profesor los ejercicios que le irá proponiendo el profesor	48

Outros comentarios sobre a Avaliación

Bibliografía. Fontes de información

Alvar, Manuel, **Manual de dialectología hispánica. Tomo II: El español de América**, Ariel,
 Canfield, D. L., **El español de América**, Crítica,
 Fontanella de Weimberg, M.B., **El español de América**, MAPFRE,
 Kany, Ch, **Sintaxis hispanoamericana**, Gredos,
 Kany, Ch., **Samántica hispanoamericana**, Aguilar,
 Lipski, J., **El español de América**, Cátedra,
 López Morales, H, **La aventura del español en América**, Espasa,
 Moreno de Alba, J., **Introducción al español americano**, Arco/Libros,
 Quilis, A., **La lengua española en cuatro mundos**, MAPFRE,

Quilis, A. y Casado-Fresnillo. C., **La lengua española en Filipinas**, C.S.I.C,

Quilis, A. y Casado-Fresnillo, C., **La lengua española en Guinea Ecuatorial**, U.N.E.D,

Vaquero de Ramírez, M., **El español de América. I Pronunciación. II Morfología y léxico.**, Arco/Libros,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dialectoloxía do galego/V01G160V01914

Lingüística, comunicación e cognición/V01G160V01905

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Gramática española III/V01G160V01701

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Estrutura e análise das linguas galega e española: Introducción á sintaxe/V01G160V01301

Estrutura e análise das linguas galega e española: Semántica, pragmática e léxico/V01G160V01402

Fonética e fonoloxía do español/V01G160V01504

Fonética e fonoloxía do galego/V01G160V01604

DATOS IDENTIFICATIVOS**Seminario de literaturas e culturas lusófonas**

Materia	Seminario de literaturas e culturas lusófonas			
Código	V01G160V01704			
Titulación	Grao en Estudos de Galego e Español			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Lingua de impartición	Galego Outros			
Departamento	Filoloxía galega e latina			
Coordinador/a	Baltrusch , Burghard			
Profesorado	Baltrusch , Burghard			
Correo-e	burg@uvigo.es			
Web	http://http://estudioslusofonos.blogspot.com/			
Descrición xeral	Nesta materia trátase de profundizar os coñecementos adquiridos na materia "Panorama de Literaturas Lusófonas" en relación a correntes e obras específicas e seleccionadas dos ámbitos brasileiro, portugués e/ou africano lusófono.			

Competencias de titulación

Código			
A3	Abarcar os fundamentos teóricos e aplicados que ofrecen os diferentes paradigmas lingüísticos, así como sintetizar, relacionar e describir as literaturas española, galega e lusófona nos seus distintos ámbitos culturais e sociais, períodos, xéneros e movementos		
A6	Argumentar os temas e os textos obxecto de estudo de acordo coas convencións académicas, achegando probas e servíndose dos recursos bibliográficos e electrónicos dispoñibles, especialmente dos orientados á investigación lingüística e literaria e á docencia das linguas impartidas no grao.		
A7	Participar en debates e actividades de grupo, e organizalos desenvolvendo un pensamento autónomo e crítico con respecto ás posicións alleas e á tolerancia cara á diversidade social e cultural que se expresa nas linguas e literaturas en cuestión.		
A8	Formular razoamentos críticos nos ámbitos de estudo lingüístico e literario a fin de adquirir métodos sólidos de análise, que transcendan a simple aproximación intuitiva ás linguas e aos textos obxecto de estudo.		
A9	Planificar, estruturar e desenvolver ensaios escritos e presentacións orais en español e en galego, formulando hipóteses cunha metodoloxía apropiada para transmitir ideas eficaces, de acordo coas convencións académicas, e argumentando os razoamentos expostos.		
A11	Mostrar sensibilidade cara ás achegas feitas polas mulleres á literatura e á cultura española, galega e portuguesa nos seus diferentes ámbitos xeográficos e culturais. Entender as funcións do canon, a súa formación e os seus axentes, e valorar as exclusións que xera, por exemplo, a exclusión dos textos de escritoras, particularmente nos diferentes ámbitos xeográficos e culturais das linguas galega e española.		
A12	Posuír unha conciencia crítica ante mecanismos de exclusión e discriminación das mulleres na linguaxe		
B1	Que o estudiantado demostrase posuír e comprender coñecementos dunha área de estudo que parte da base da educación secundaria, que se adoita atopar nun nivel que, se ben se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.		
B2	Que o alumnado saiba aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou a súa vocación dunha forma profesional, e posúa as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.		
B3	Que o alumnado teña a capacidade de reunir e interpretar os datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre os temas destacados de índole social, científica ou ética.		
B4	Que as/os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado		
B5	Que o alumnado desenvolvese aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.		

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Profundar coñecementos sobre a historia das culturas e dos países lusófonos.	A3	B3
Adquirir e saber aplicar coñecementos básicos sobre a historia das literaturas lusófonas.	A3	B1
	A6	B3

Comprender, saber analizar, comentar e discutir de forma crítica textos literarios e outras producións culturais provenientes de diferentes ámbitos lusófonos.	A3	B2
	A6	B3
	A7	B4
	A8	
	A9	
	A11	
Saber redactar textos (en forma de posts, pequenos ensaios e/ou traballos de proxecto dirixidos), realizar exposicións orais e debater nun nivel académico e crítico sobre temas relacionados coa literatura e cultura lusófonas.	A6	B1
	A8	B2
	A9	B3
	A11	B4
	A12	B5
Saber elaborar textos e proxectos de divulgación e de didactización de contidos literarios e culturais lusófonos en diferentes soportes.	A9	B2
	A11	B4
	A12	

Contidos

Tema	
Elementos de estudos culturais portugueses e aspectos da historia da Lusofonía contemporánea.	Aspectos de: Historia de Portugal; Historia dos descubrimentos e da colonización; Historia do Brasil; Historia dos PALOP; Formación das culturas lusófonas; Aspectos antropolóxicos e artísticos seleccionados.
Aspectos seleccionados das literaturas portuguesa, brasileira e/ou africana lusófona actuals.	Exemplos de obras literarias ou ensaísticas que se lerán completas ou en excertos. A lista disponibilizarase na primeira aula.
Exemplos seleccionados de música e obras audiovisuais contemporáneas da lusofonía.	Exemplos procedentes dos ámbitos portugués, brasileiro e /ou dos PALOP.
Elementos seleccionados da actualidade cultural lusófona.	Política; blogs; outros aspectos actuals.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Sesión maxistral	18	3	21
Traballos tutelados	0	30	30
Eventos docentes e/ou divulgativos	3	3	6
Presentacións/exposicións	6	30	36
Estudo de casos/análises de situacións	15	30	45
Observación sistemática	4	6	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Organización interna da materia. Información bibliográfica. Introdución ás ferramentas dixitais. Temas e organización dos traballos tutelados e das exposicións orais.
Sesión maxistral	Os principais temas da materia serán introducidos a través dunha serie de exposicións maxistrais por parte do profesor en lingua portuguesa.
Traballos tutelados	Cada estudante realiza ao longo do semestre un traballo de proxecto escrito (en lingua portuguesa ou galega), dirixido polo profesor, sobre un tema relacionado coa literatura lusófona.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Asistencia a conferencias, filmes, seminarios, etc. relacionados cos contidos da materia.
Presentacións/exposicións	Cada estudante realizará unha exposición de aproximadamente 20 minutos, e acompañada de documentación bibliográfica, sobre un tema de literatura lusófona acordado co profesor.
Estudo de casos/análises de situacións	Realizarase unha serie de sesións dedicadas á análise pormenorizada de textos literarios e/ou outros aspectos culturais específicos da lusofonía.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Tanto a preparación dos traballos tutelados, a revisión de exames e exercicios realizaranse a través de titorías individualizadas. En certos casos poderán realizarse titorías en grupo.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	Avaliarase un traballo escrito con introdución, parte principal, conclusión e bibliografía, seguindo as normas de estilo e referenciación bibliográfica indicadas polo profesor. Un primeiro borrador enviarase ao profesor en formato Open Office ou Word ata o 1/12/2012. A entrega definitiva do traballo é o 5/1/2013.	30
Eventos docentes e/ou divulgativos	Controlarase e avaliarase a asistencia ás actividades programadas.	10
Presentacións/exposicións	Avaliarase a estrutura, organización e contido dunha exposición oral de aprox. 20 min., acompañada de referencias bibliográficas. As exposicións orais realizaranse ao longo do mes de decembro.	30
Observación sistemática	Avaliarase a frecuencia e calidade da participación activa nas aulas e demais actividades.	30

Outros comentarios sobre a Avaliación

As/Os estudantes deberán escoller a principio de curso ou un sistema de avaliación continua (cf. supra) ou un sistema de avaliación única. Recoméndase optar polo primeiro.

No caso da avaliación única hai que aprobar todos os procedementos avaliadores para poder calcular a media final. A copia ou o plaxio penalizarase cun suspenso (nota numérica: 0) na proba correspondente.

É obrigatorio consultar regularmente os espazos virtuais da materia na plataforma TEMA e no BLOG asociado.

A condición para ser avaliada/o de forma continua será a asistencia a un 80% das aulas, a non ser que haxa motivos xustificadas para unha asistencia lixeiramente inferior.

Quen opte de forma directa pola avaliación única será avaliada/o ao final do primeiro período das actas (convocatoria de xaneiro) da seguinte forma:

1. cun exame escrito que abranguerá todos os contidos fundamentais da materia;
2. cun traballo tutelado dun mínimo de 20 páxinas sobre un tema previamente acordado co profesor e seguindo as normas de redacción e referenciación indicadas por este;
3. cun exame oral individual, no cal as/os estudantes deberán debater co profesor temas previamente acordados.

Cada unha destas 3 partes da avaliación única contará un terzo da nota final. A copia ou o plaxio penalizarase cun suspenso (nota numérica: 0) na proba correspondente.

Os mesmos criterios de avaliación aplicaranse no segundo período das actas.

As datas dos diferentes exames acordaranse co profesor coa antelación necesaria.

En todo caso, recoméndase a asistencia ás aulas e ás titorías e consultar regularmente os espazos virtuais da materia na plataforma TEMA e no BLOG asociado, mesmo que non se siga o sistema de avaliación continua.

Bibliografía. Fontes de información

No inicio das aulas, distribuiranse listas de referencias bibliográficas específicas e actualizadas para cada un dos temas.

Pasiva (selección)

AAVV. *História da Literatura Portuguesa*, DVD-ROM, Porto Editora 2002.

Cristóvão, Fernando (dir. e coord.); Maria Adelina Amorim, Maria Lúcia Garcia Marques, Susana Brites Moita 2005.

Dicionário temático da lusofonia. Lisboa: Texto Editores 2010.

Enciclopédia Verbo das Literaturas de Língua Portuguesa, Lisboa: Verbo 1999.

Killam, G.D. / Kerfoot, Alicia L. *Student encyclopedia of African literature*, ABC-CLIO 2008.

Lopes, Óscar / Saraiva, António José. *História da Literatura Portuguesa*. Porto: Porto Editora. 16.ª ed., 2010.

Moisés, Massaud (ed.). *História da Literatura Brasileira*. 5 volumes. São Paulo: Cultrix 1989.

Picchio, Luciana Stegagno. *História da Literatura Brasileira*. Lacerda / Nova Aguilar 2004.

Activa (selección)

Villarino Pardo, Carmen / Ruffate, Luiz (eds.). O conto brasileiro contemporáneo. Laiovento 2012.

Sousa, Mário Lúcio. O novíssimo testamento. Lisboa: D. Quixote 2010.

Júdice, Nuno. ABC da Crítica. Lisboa: D. Quixote 2010.

Lourenço, Inês. Coisas que nunca. Lisboa: &etc. 2010.

Jardim, Teresa M. Jogos Radicais. Lisboa: Assírio&Alvim 2010.

Ondjaki. Dentro de mim faz Sul seguido de Acto Sanguíneo. Lisboa: Caminho 2010.

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Idioma moderno: Lingua portuguesa I/V01G160V01103

Idioma moderno: Lingua portuguesa II/V01G160V01202

Literatura: Teoría da literatura/V01G160V01205

Crítica literaria/V01G160V01922

Outros comentarios

As clases desta materia impartiranse en lingua portuguesa, podendo as/os estudantes responder en lingua portuguesa, galega ou castelá, segundo as súas preferencias. Os traballos escritos poden ser redactados en lingua portuguesa, galega, castelá, inglesa ou alemá. As exposicións orais poden ser realizadas en lingua portuguesa, galega ou castelá. Con todo, recoméndase con toda a insistencia que a/o estudante dispoña dun coñecemento pasivo de lingua portuguesa suficiente para poder seguir unha exposición académica e, tamén, para ler e comprender textos literarios e ensáísticos neste idioma.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Seminario de literatura galega desde 1936 a 1975**

Materia	Seminario de literatura galega desde 1936 a 1975			
Código	V01G160V01705			
Titulación	Grao en Estudos de Galego e Español			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Filoloxía galega e latina			
Coordinador/a	Fernandez Alvarez, Manuel Santiago			
Profesorado	Fernandez Alvarez, Manuel Santiago			
Correo-e	mffft@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Cronografía da literatura galega baixo a ditadura franquista			

Competencias de titulación

Código	
A3	Abarcar os fundamentos teóricos e aplicados que ofrecen os diferentes paradigmas lingüísticos, así como sintetizar, relacionar e describir as literaturas española, galega e lusófona nos seus distintos ámbitos culturais e sociais, períodos, xéneros e movementos
A6	Argumentar os temas e os textos obxecto de estudo de acordo coas convencións académicas, achegando probas e servíndose dos recursos bibliográficos e electrónicos dispoñibles, especialmente dos orientados á investigación lingüística e literaria e á docencia das linguas impartidas no grao.
A7	Participar en debates e actividades de grupo, e organízalos desenvolvendo un pensamento autónomo e crítico con respecto ás posicións alleas e á tolerancia cara á diversidade social e cultural que se expresa nas linguas e literaturas en cuestión.
A8	Formular razoamentos críticos nos ámbitos de estudo lingüístico e literario a fin de adquirir métodos sólidos de análise, que transcendan a simple aproximación intuitiva ás linguas e aos textos obxecto de estudo.
A9	Planificar, estruturar e desenvolver ensaios escritos e presentacións orais en español e en galego, formulando hipóteses cunha metodoloxía apropiada para transmitir ideas eficaces, de acordo coas convencións académicas, e argumentando os razoamentos expostos.
A11	Mostrar sensibilidade cara ás achegas feitas polas mulleres á literatura e á cultura española, galega e portuguesa nos seus diferentes ámbitos xeográficos e culturais. Entender as funcións do canon, a súa formación e os seus axentes, e valorar as exclusións que xera, por exemplo, a exclusión dos textos de escritoras, particularmente nos diferentes ámbitos xeográficos e culturais das linguas galega e española.
A12	Posuír unha conciencia crítica ante mecanismos de exclusión e discriminación das mulleres na linguaxe
B2	Que o alumnado saiba aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou a súa vocación dunha forma profesional, e posúa as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
B4	Que as/os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecer en profundidade a tradición literaria galega do séc. XX	A3	B2
	A6	B4
	A7	
	A8	
	A9	
	A11	
	A12	
Abarcar os fundamentos teóricos e aplicados que ofrecen os diferentes paradigmas da teoría literaria, así como sintetizar, relacionar e describir a tradición literaria galega nos seus distintos ámbitos culturais e sociais, períodos, xéneros e movementos.	A3	B2
	A6	B4
	A7	
	A9	
	A11	
	A12	

Comprender a historia das ideas estéticas que subxace á evolución das tradicións literarias.	A3 A6 A7 A8 A9 A11 A12	B2 B4
Valorar a construción do Sistema Literario Galego como un produto da nosa historia e da nosa singularidade en tanto que pobo peculiar.	A3 A6 A7 A8 A9 A11 A12	B2 B4

Contidos

Tema	
Introdución.	A tradición literaria galega entre 1936 e 1975. Periodos: 1936-1950 1950-1968 1968-1975 A evolución da narrativa. A evolución da poesía. A evolución do ensaio. A evolución do teatro. Escolas e tendencias. A tradición e a modernidade. O autóctono e o alleo.
A narrativa	Lectura e análise das seguintes obras: Blanco-Amor, Eduardo. A Esmorga. 4a ed. rev. Biblioteca Blanco Amor (Galaxia). Vigo: Galaxia, 2010. Cunqueiro, Álvaro. Merlín E Familia I Outras Historias. Biblioteca Álvaro Cunqueiro (Galaxia) 1. Vigo: Galaxia, 2004. Fole, Ánxel. Á Lús Do Candil: Contos a Carón Do Lume. 16a ed. Literaria (Galaxia) 1. Vigo: Galaxia, 2000. Gonsar, Camilo. Como Calquera Outro Día. 3a ed. Literaria (Galaxia) 224. Vigo: Galaxia, 2005. Méndez Ferrín, X. L. O Crepúsculo E as Formigas. 13a ed. Narrativa (Edicións Xerais De Galicia). Vigo: Edicións Xerais de Galicia, 2004. Queizán, María Xosé. A Orella No Buraco. 2a ed. Literaria (Galaxia) 49. Vigo: Galaxia, 1984.
A poesía	Lectura e análise das seguintes obras: Díaz Castro, Xosé María. Nimbos. Vigo: Galaxia, 2006. Ferreiro, Celso Emilio. Longa Noite De Pedra. Biblioteca Da Cultura Galega (Galaxia) 49. Vigo: Galaxia, 1995. Iglesia Alvariño, Aquilino. Poesía Galega Completa. Vigo: Edicións Xerais, 1986. Méndez Ferrín, X. L. Poesía Enteira De Heriberto Bens. Ventobranco (Edicións Xerais De Galicia). Vigo: Xerais, 1980.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Sesión maxistral	41	23	64
Traballos tutelados	0	40	40
Eventos docentes e/ou divulgativos	0	20	20
Outros	2	17	19
Probas de resposta curta	1	0	1
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición
Actividades introdutorias Haberá unha sesión introdutoria ao conxunto da materia, de dúas horas de duración, con delimitación dos seus contidos, métodos, probas a realizar, textos que deben ler os alumnos , etc.

Sesión maxistral	A docencia centrarase na análise exhaustiva arredor de trece núcleos textuais e autoriais, dos que se irán derivando calas noutras obras e autores adxacentes:
Traballos tutelados	Realizaranse comentarios de texto de numerosos fragmentos textuais ou culturais vinculados coas obras obxecto deste programa.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Eventualmente o alumnado poderá acudir a conferencias, recitais, mesa redondas, proxeccións de filmes, seminarios literarios, representacións teatrais, etc. e deberá realizar un breve resumo por escrito desta actividade.
Outros	Probas e exames, teóricos, prácticos, orais ou escritos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Actividades introdutorias	 Os alumnos disporán de atención personalizada a través de titorías no despacho do profesor e de atención telemática por medio do correo electrónico e da plataforma faiclick ou outras.
Sesión maxistral	 Os alumnos disporán de atención personalizada a través de titorías no despacho do profesor e de atención telemática por medio do correo electrónico e da plataforma faiclick ou outras.
Traballos tutelados	 Os alumnos disporán de atención personalizada a través de titorías no despacho do profesor e de atención telemática por medio do correo electrónico e da plataforma faiclick ou outras.
Outros	 Os alumnos disporán de atención personalizada a través de titorías no despacho do profesor e de atención telemática por medio do correo electrónico e da plataforma faiclick ou outras.
Eventos docentes e/ou divulgativos	 Os alumnos disporán de atención personalizada a través de titorías no despacho do profesor e de atención telemática por medio do correo electrónico e da plataforma faiclick ou outras.
Probas	Descrición
Probas de resposta curta	
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Actividades introdutorias		1
Sesión maxistral	Presentación da materia	10
Traballos tutelados	Leccións ao longo do primeiro cuadrimestre.	30
Eventos docentes e/ou divulgativos	Traballos de lectura e análise das obras obxecto do programa.	9
Outros	Asistencia, e participación, a seminarios desenvolvidos en paralelo ás clases e vinculados cos contidos da materia.	10
Probas de resposta curta	Asistencia a conferencias, exposicións, representacións, proxeccións, etc. Exame sobre contidos moi concretos cunha cantidade numerosa de preguntas que o alumnado ha responder no espazo dunha soa liña.	10
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Desenvolvemento de dous ou tres grandes asuntos, ben vinculados coa historiografía, ben coas obras lidas e comentadas.	30

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado que non opte pola avaliación continua (tamén na convocatoria de xullo) será avaliado por medio dun exame final (100% da nota final) ou da entrega dun traballo de formación/investigación acordado previamente co profesor (100% da nota final).

Bibliografía. Fontes de información

Obras de lectura obrigatoria:

1. Beiras, Xosé Manuel. *O Atraso Económico De Galicia*. 2a ed. Alén Nós (Galaxia). Vigo: Galaxia, 1981.
2. Blanco-Amor, Eduardo. *A Esmorga*. 4a ed. rev. Biblioteca Blanco Amor (Galaxia). Vigo: Galaxia, 2010.
3. Cunqueiro, Álvaro. *Don Hamlet E Outras Pezas: Teatro Galego Completo* (1932-1968). Biblioteca Álvaro Cunqueiro (Galaxia) 7. Vigo: Galaxia, 2007.
4. [ ]. *Merlín E Familia I Outras Historias*. Biblioteca Álvaro Cunqueiro (Galaxia) 1. Vigo: Galaxia, 2004.
5. Díaz Castro, Xosé María. *Nimbos*. Vigo: Galaxia, 2006.
6. Ferreiro, Celso Emilio. *Longa Noite De Pedra*. Biblioteca Da Cultura Galega (Galaxia) 49. Vigo: Galaxia, 1995.
7. Fole, Ánxel. *Á Lús Do Candil: Contos a Carón Do Lume*. 16a ed. Literaria (Galaxia) 1. Vigo: Galaxia, 2000.
8. Gonsar, Camilo. *Como Calquera Outro Día*. 3a ed. Literaria (Galaxia) 224. Vigo: Galaxia, 2005.
9. Iglesia Alvariño, Aquilino. *Poesía Galega Completa*. Vigo: Edicións Xerais, 1986.
10. Iglesia Alvariño, Aquilino, and Real Academia Galega. Aquilino Iglesia Alvariño: *Vida E Obra: Escolma De Textos*. Publicacións Da Real Academia Galega. A Coruña: Real Academia Gallega, 1986.
11. Méndez Ferrín, X. L. *Poesía Enteira De Heriberto Bens*. Ventobranco (Edicións Xerais De Galicia). Vigo: Xerais, 1980.
12. Queizán, María Xosé. *A Orella No Buraco*. 2a ed. Literaria (Galaxia) 49. Vigo: Galaxia, 1984.
13. *7 Ensayos Sobre Rosalía*. Vigo: Galaxia, 1952.

Bibliografía complementaria

- Alonso Girgado, Luis. *Ánxel Fole E Á Lús Do Candil*. Nigra Ensaio 4. Vigo: Nigra, 1997.
- Alonso Montero, Xesús, and Lugo. *Ánxel Fole, García Lorca E Os Seis Poemas Galegos*. Lugo: Concello de Lugo, 2006.
- Alonso Montero, Xesús, Real Academia Galega, and Ourense (Provincia). *Manifestos En Verso En Favor Da Poesía Civil Nos Primeiros Tempos Da Posguerra Na Galicia Da Terra E Na Galicia Emigrante (1939-1962): Discurso Lido O Día 30 De outubro De 1993, No Acto Da Súa Recepción*. A Coruña: Ourense: Real Academia Galega; Deputación Provincial, 1993.
- Ánxel Fole: *1903-1986, Unha Fotobiografía*. Edición especial para o Día das Letras Galegas 1997. Vigo: Edicións Xerais de Galicia, 1997.
- Arquivo do Reino de Galicia, and Galicia. *Galicia De Ánxel Fole: 4a Mostra Do Arquivo Do Reino De Galicia, 17 De Maio-17 De Xuño, 1997*. [Santiago de Compostela: Dirección Xeral de Patrimonio Cultural], 1997.
- Asociación Socio-Pedagóxica Galega. *Poesía De Posguerra: Antoloxía*. A Nosa Literatura (AS-PG) 34. Vigo: Asociación Socio-Pedagóxica Galega, 1997.
- Bermúdez Montes, María Teresa. *As Poutas Da Censura Sobre A Orella No Buraco*, 2011.
- Blanco, Carmen. *Literatura Galega Da Muller*. Xerais Universitaria. Vigo: Edicións Xerais de Galicia, 1991.
- Blanco, Luisa. *Mito O Realidade, Cunqueiro Astrólogo-Astrónomo*, 1999.
- Cabana, Darío Xohán, and Lugo. *Cunqueiro E Don Hamlet En Lugo: (San Froilán, 1959)*. San Froilán Dos Devanceiros (Lugo. Concellería De Cultura e Turismo) 4. Lugo: Concello de Lugo, Concellería de Cultura e Turismo, 2007.
- Casares, Carlos. *A Vida De Ánxel Fole*. Árbore (Galaxia). Vigo: Galaxia, 1996.
- [ ]. *Conversas Con Ánxel Fole*. Conversas (Galaxia) 1. Vigo: Galaxia, 1984.
- [ ]. *Conversas Con Ánxel Fole*. Biblioteca Carlos Casares (Galaxia) 8. Vigo: Galaxia, 2005.
- Castelao, Manuel. *Álvaro Cunqueiro: O Incerto Señor Don Hamlet*. Ensaio (Laivento) 281. Bertamiráns (A Coruña): Laivento, 2011.
- [ ]. Novoneyra-Celso Emilio: *Os Eidos-Longa Noite De Pedra*. Ensaio (Laivento) 256. Santiago de Compostela: Laivento, 2009.
- Castro Buerger, Iago. *Unha Visión Sistémica Das Traducións De Cunqueiro No Faro De Vigo*, 2005.
- Congreso Ánxel Fole, and Galicia. *Ánxel Fole: Actas Do Congreso [celebrado En] Lugo, 22-24 de Maio De 1997*. Colección De Difusión Cultural (Galicia. Xunta) 6. Santiago de Compostela: Xunta de Galicia, 1997.
- Criado Martínez, Ninfa. *Álvaro Cunqueiro, El Juego De La Ficción Dramática*. Anejos De Revista De Literatura (Consejo Superior De Investigaciones Científicas (España)) 60. Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Científicas, 2004.
- Cunqueiro, Álvaro. *Don Hamlet E Outras Pezas: Teatro Galego Completo (1932-1968)*. Biblioteca Álvaro Cunqueiro (Galaxia) 7. Vigo: Galaxia, 2007.
- [ ]. *Merlín E Familia I Outras Historias*. Biblioteca Álvaro Cunqueiro (Galaxia) 1. Vigo: Galaxia, 2004.
- Dasilva Fernández, Xosé Manuel. *Álvaro Cunqueiro Censurado Polo Franquismo*, 2011.
- [ ]. Traducir a Fole Como Desafío, 1997.
- Fernández del Riego, Francisco. *Álvaro Cunqueiro Mora: Escritor*. Galegos Na Historia (Ir Indo) 34. Vigo: Ir Indo, 2007.
- Fernández Velho, Rosário. *Literatura Galega Do Século XX. Cadernos De Literatura Galega (A Nosa Terra)*. Vigo: A Nosa

Terra, 2006.

Fole, Ánxel, and Arquivo Sonoro de Galicia. Homenaxe a Ánxel Fole: Día Das Letras Galegas 1997: Escolma De Entrevistas Realizadas Por Margarita Ledo, Carlos Casares E Claudio Rodríguez Fer. As Nosas Voces (Arquivo Sonoro De Galicia) 13. Santiago de Compostela: Arquivo Sonoro de Galicia, 1997.

Forcadela, Manuel. A Esmorga De Eduardo Blanco-Amor. Guías De Lectura (Edicións Do Cumio). Vilaboa (Pontevedra): Edicións do Cumio, 1991.

□□□. Á Lus Do Candil De Anxel Fole. Guías De Lectura (Edicións Do Cumio). Vigo: Edicións do Cumio, 1997.

□□□. Á Lus Do Candil De Anxel Fole. Guías De Lectura (Edicións Do Cumio). Vigo: Edicións do Cumio, 1997.

□□□. Centro de Investigacións Lingüísticas e Literarias Ramón Piñeiro, and Galicia. Diálogos Na Néboa, Álvaro Cunqueiro E Ramón Piñeiro Na Xénese Da Literatura Galega De Posguerra. Cadernos Ramón Piñeiro (Centro De Investigacións Lingüísticas e Literarias Ramón Piñeiro) 8. Santiago de Compostela: Xunta de Galicia, Secretaría Xeral de Política Lingüística : Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades, 2005.

□□□.. Manual E Escolma Da Nova Narrativa Galega. Literatura e Crítica (Sotelo Blanco) 4. Santiago de Compostela: Sotelo Blanco, 1993.

□□□. Notas a Unha Lectura d□□A Esmorga□, 1993.

□□□. Unha Visión Psicoanalítica De □A Esmorga□, 1997.

Fundación Pedro Barrié de la Maza, Conde de Fenosa. Diccionario De Fole. Colección Galicia Viva (Fundación Pedro Barrié De La Maza, Conde De Fenosa). Lugo: Fundación Pedro Barrié de la Maza, Conde de Fenosa: El Progreso, 1997.

Galicia. Longa Noite De Pedra Poetas Da Guerra E Da Postguerra. Vídeo. Ophiusa, 1989.

Gonsar, Camilo. Como Calquera Outro Día. 3a ed. Literaria (Galaxia) 224. Vigo: Galaxia, 2005.

González Alonso, Cristina, and Universidade de Vigo. As (Re)traducións De Álvaro Cunqueiro En □Faro De Vigo□: Unha Achega. [Vigo: s.n.], 2007.

González, Manuel Gregorio, and Fundación José Manuel Lara. Don Álvaro Cunqueiro: Juglar Sombrío. Sevilla: Fundación José Manuel Lara, 2007.

González-Millán, Xoán, and Fundación Alfredo Brañas. Fantasía E Desintegración Na Narrativa De Alvaro Cunqueiro. Colección Autoidentificación (Fundación Alfredo Brañas) 14. Santiago de Compostela: Fundación Alfredo Brañas, 1996.

Iglesia Alvariño, Aquilino. Poesía Galega Completa. Vigo: Edicións Xerais, 1986.

Iglesia Alvariño, Aquilino, and Real Academia Galega. Aquilino Iglesia Alvariño: Vida E Obra: Escolma De Textos. Publicacións Da Real Academia Galega. A Coruña: Real Academia Gallega, 1986.

Iglesia Alvariño, Aquilino, Universidade de Santiago de Compostela, and Universidade de Santiago de Compostela. Antoloxía De Aquilino Iglesia Alvariño. Santiago de Compostela: Universidade, Servicio de Publicacións, 1986.

Landeira Yrago, José. Sobre Las Fugas De Cunqueiro: Otra Vida De Álvaro Entre El Periodismo Y La Literatura. Manancial (Auga Editora). Santiago de Compostela: Auga Editora, 2011.

Literatura Galega Do Século XX: Comentario De Textos Para COU. Ágora (Galaxia). Vigo: Galaxia, 1992.

Literatura Galega Século XX: Propostas De Lectura E Comentario. Vigo: Promocións Culturais Galegas, 2001.

Literatura Galega: Século XX. 1a ed. Historia De Galicia (A Nosa Terra). Vigo: A Nosa Terra, 2001.

Lourenzo, Manuel, and A Coruña (Provincia). Guía Das Obras Dramáticas De Álvaro Cunqueiro. Manuais Casahamlet (A Coruña (Provincia). Deputación Provincial) 6. A Coruña: Diputación Provincial de A Coruña, 2006.

Martínez López, Ramón, and Fundación Otero Pedrayo. A Literatura Galega No Exilio. Publicacións Da Fundación Otero Pedrayo. Trasalba (Orense): Fundación Otero Pedrayo, 1987.

Martínez Torrón, Diego, and Fundación Alfredo Brañas. O Outro Rostro De Alvaro Cunqueiro. Colección Autoidentificación (Fundación Alfredo Brañas) 13. Santiago de Compostela: Fundación Alfredo Brañas, 1996.

Millán González-Pardo, Isidoro, and Fundación Alfredo Brañas. Lembranza E Comento De Alvaro Cunqueiro. Colección Autoidentificación (Fundación Alfredo Brañas) 7. Santiago de Compostela: Fundación Alfredo Brañas, 1994.

Noia Campos, María Camino. A Nova Narrativa Galega. Agra Aberta (Galaxia) 9. Vigo: Galaxia, 1992.

□□□. Pra Unha Clasificación De Merlín E Familia, n.d.

Palacio, Xosé Antón. Anxel Fole, Traductor, 1997.

□□□. Cunqueiro Tradutor E Anosador, 2007.

□□□. Os Sobrenomes Como Materia Literaria En Cunqueiro, 2004.

Raña Lama, Román. A Noite Nas Palabras: Unha Aproximación Á Poesía Galega De Posguerra. Estudios e Investigacións (Sotelo Blanco). Santiago de Compostela: Sotelo Blanco, 1996.

Requeixo, Armando. Anxel Fole: Aproximación Temática Á Súa Obra Narrativa En Galego. Ensaio (Edicións Do Cumio) 5. Vigo: Edicións do Cumio, 1996.

Risco, Antón, and Fundación Alfredo Brañas. Cunqueiro E a Historia. Colección Autoidentificación (Fundación Alfredo Brañas) 12. Santiago de Compostela: Fundación Alfredo Brañas, 1996.

Rodríguez Ennes, Luis. As Institución Xurídicas Na Narrativa De Álvaro Cunqueiro, 2011.

Rodríguez Fer, Claudio. A Galicia Misteriosa De Anxel Fole. Serie Liminar (Edicións Do Castro). Sada (La Coruña): Ed. do Castro, 1981.

□□□. Anxel Fole: Vida E Obra. Letras Galegas (Edicións Xerais De Galicia). Vigo: Edicións Xerais de Galicia, 1997.

Rodríguez, Francisco. Literatura Galega Contemporánea: (problemas De Método E Interpretación). Criterio (Edicións Do Cumio) 0. Vilaboa, Pontevedra: Edicións do Cumio, 1990.

Rodríguez Gómez, Luciano, and Lugo (Provincia). A Poesía De Aquilino Iglesia Alvariño. Lugo: Deputación Provincial, Servicio

Publicacións, 1994.

Rodríguez Gómez, Luciano. O Pó Dos Días: Introducción Temática Á Poesía De Aquilino Iglesia Alvariño. 1a ed. Universitaria (Edicións Xerais De Galicia). Vigo: Edicións Xerais de Galicia, 2009.

Rodríguez López, Manuel. Viaxes Con Anxel Fole. Serie Testemuña (Edicións Do Castro). Sada: Edicións do Castro, 1988.

Rodríguez Vega, Rexina. Álvaro Cunqueiro, Unha Poética Da Recreación. Ensaio (Laiovento) 85. Santiago de Compostela: Laiovento, 1997.

Salvador Miguel, Nicasio, and Fundación Alfredo Brañas. A Tradición Medieval Na Novelística De Alvaro Cunqueiro. Colección Autoidentificación (Fundación Alfredo Brañas) 10. Santiago de Compostela: Fundación Alfredo Brañas, 1996.

Spitzmesser, Ana María. Álvaro Cunqueiro, La Fabulación Del Franquismo. Ensaio (Edicións Do Castro). Sada: Edicións do Castro, 1995.

Tarrío Varela, Anxo. Literatura Galega: Aportacións a Unha Historia Crítica. Xerais Universitaria. Vigo: Edicións Xerais de Galicia, 1994.

□□□. Literatura Galega: Aportacións a Unha Historia Crítica. 2a ed. Xerais Universitaria. Vigo: Edicións Xerais de Galicia, 1998.

Universidade de Santiago de Compostela, and Universidade de Santiago de Compostela. Anxel Fole: Día Das Letras Galegas 1997. Santiago de Compostela: Universidade, Servicio de Publicacións e Intercambio Científico, 1997.

Varela Iglesias, José Luis, and Fundación Alfredo Brañas. Tradición E Innovación En Cunqueiro. Colección Autoidentificación (Fundación Alfredo Brañas) 15. Santiago de Compostela: Fundación Alfredo Brañas, 1996.

Vega, Ángel de la. Ánxel Fole: 101 Anécdotas. Crónica (Edicións Xerais De Galicia). Vigo: Xerais, 2003.

Vila Pernas, Miguel. A Cociña De Merlín: Que E Como Comen Os Personaxes De Merlín E Familia. Guías Galaxia. Vigo: Galaxia, 2005.

Villanueva, Darío, and Fundación Alfredo Brañas. O Realismo Marabilloso En Alvaro Cunqueiro. Colección Autoidentificación (Fundación Alfredo Brañas) 11. Santiago de Compostela: Fundación Alfredo Brañas, 1996.

Xosé Luís Méndez Ferrín, O Home, O Escritor. A Coruña: Universidade da Coruña, 2002.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Seminario de literatura galega desde 1975 ata a actualidade/V01G160V01706

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Seminario de literatura galega desde 1975 ata a actualidade/V01G160V01706

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Panorama da literatura galega II/V01G160V01303

DATOS IDENTIFICATIVOS**Seminario de literatura galega desde 1975 ata a actualidade**

Materia	Seminario de literatura galega desde 1975 ata a actualidade			
Código	V01G160V01706			
Titulación	Grao en Estudos de Galego e Español			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Filoloxía galega e latina			
Coordinador/a	Angueira Viturro, Anxo			
Profesorado	Angueira Viturro, Anxo			
Correo-e	angueira@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Estudo e análise da literatura galega deste período			

Competencias de titulación

Código				
A3	Abarcar os fundamentos teóricos e aplicados que ofrecen os diferentes paradigmas lingüísticos, así como sintetizar, relacionar e describir as literaturas española, galega e lusófona nos seus distintos ámbitos culturais e sociais, períodos, xéneros e movementos			
A6	Argumentar os temas e os textos obxecto de estudo de acordo coas convencións académicas, achegando probas e servíndose dos recursos bibliográficos e electrónicos dispoñibles, especialmente dos orientados á investigación lingüística e literaria e á docencia das linguas impartidas no grao.			
A7	Participar en debates e actividades de grupo, e organizalos desenvolvendo un pensamento autónomo e crítico con respecto ás posicións alleas e á tolerancia cara á diversidade social e cultural que se expresa nas linguas e literaturas en cuestión.			
A8	Formular razoamentos críticos nos ámbitos de estudo lingüístico e literario a fin de adquirir métodos sólidos de análise, que transcendan a simple aproximación intuitiva ás linguas e aos textos obxecto de estudo.			
A9	Planificar, estruturar e desenvolver ensaios escritos e presentacións orais en español e en galego, formulando hipóteses cunha metodoloxía apropiada para transmitir ideas eficaces, de acordo coas convencións académicas, e argumentando os razoamentos expostos.			
A11	Mostrar sensibilidade cara ás achegas feitas polas mulleres á literatura e á cultura española, galega e portuguesa nos seus diferentes ámbitos xeográficos e culturais. Entender as funcións do canon, a súa formación e os seus axentes, e valorar as exclusións que xera, por exemplo, a exclusión dos textos de escritoras, particularmente nos diferentes ámbitos xeográficos e culturais das linguas galega e española.			
A12	Posuír unha conciencia crítica ante mecanismos de exclusión e discriminación das mulleres na linguaxe			
B1	Que o estudiantado demostrase posuír e comprender coñecementos dunha área de estudo que parte da base da educación secundaria, que se adoita atopar nun nivel que, se ben se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.			
B2	Que o alumnado saiba aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou a súa vocación dunha forma profesional, e posúa as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.			
B3	Que o alumnado teña a capacidade de reunir e interpretar os datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre os temas destacados de índole social, científica ou ética.			
B4	Que as/os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado			
B5	Que o alumnado desenvolvese aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.			

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Desenvolver unha visión interrelacionada do repertorio literario do período histórico.	A3	B2
	A7	B3
	A8	B5
	A9	
	A11	
	A12	

Ampliar a relación entre o campo literario e o político no desenvolvemento histórico deste período.	A3 A7 A8 A11	B3 B4
Fomentar a capacidade crítica con todo tipo de textos e xéneros deste período, independentemente da súa natureza.	A3 A6 A8 A11	B1 B3 B4
Capacitarse para a aplicación da análise histórica ás principais figuras literarias deste período.	A3 A6 A8 A11	B2 B3 B4
Valorar as contribucións da literatura neste período ó proceso de autocoñecemento e dignificación de Galicia	A8 A11	B1 B2 B3

Contidos

Tema	
1. O panorama social e político da Transición.	O novo marco político. Constitución e Autonomía. O novo marco cultural e sociolingüístico. Literatura e institucións.
2. Ferrín e Cunqueiro na renovación poética do último cuarto do S. XX	Estudo da renovación do repertorio estético e temático da poesía deste período a partir das achegas de Con pólvora e magnolias e de Herba aquí e acolá. Novos grupos poéticos: Rompente.
3. A xeración dos 80 e as poéticas dos 90.	Estudo da poesía da xeración dos 80. Principais autores e obras. O confronto estético cos 90. Principais autores e obras dos 90. O protagonismo da muller. Grupos poéticos: Ronseltz, Feros Corvos, Letras da Cal...
4. Últimas tendencias poéticas.	Discursos non líricos. Outros discursos sobre a nación e a muller. O novos experimentalismo. A nova oralidade.
5. Consolidación e mudanza no xénero narrativo.	Traxectorias consolidadas a finais de milenio. Discursos narrativos renovadores. Novas tendencias de liñas temáticas. Narrativa de xénero.
6. As perspectivas narrativas do novo milenio.	Novela e conto. Tempo de narradoras. Nova novela histórica. Novela experimental.
7. Teatro e ensaio.	O teatro profesional e o teatro institucional. Diversificación de liñas temáticas e últimas promocións na dramaturxia. Grandes temas ensaísticos: o económico e político, o sociolingüístico, o literario, o teolóxico e filosófico, o antropolóxico, o feminista.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	30	30	60
Traballos de aula	16	72	88
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	O desenvolvemento da aula farase a partir de explicacións sobre cada tema nas que se vaian introducindo tamén os textos pertinentes.
Traballos de aula	Na aula faremos lecturas e comentarios dos textos máis salientables, dedicándolle a última parte de cada unha das sesións, que o alumnado deberá completar con outras lecturas e comentarios suxeridos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Sesión maxistral	O discente recibirá as explicacións e indicacións oportunas para un seguimento correcto da materia e para satisfacer todo tipo de inquiredanzas sobre o temario.
Traballos de aula	O discente recibirá as explicacións e indicacións oportunas para un seguimento correcto da materia e para satisfacer todo tipo de inquiredanzas sobre o temario.

Probas	Descrición
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral		0
	A avaliación desta metodoloxía está incluída nos dous apartados seguintes.	
Traballos de aula	As lecturas e comentarios realizados na aula, así como todas as lecturas que se vaian propondo, serán obxecto de avaliación.	40
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	As competencias adquiridas na materia serán avaliadas no seu conxunto cunha proba escrita na última semana de clases que inclúa o comentario de textos.	60

Outros comentarios sobre a Avaliación

Os discentes teñen que elixir ó comezo do curso entre un sistema de avaliación continua ou de avaliación única.

A porcentaxe de presencialidade obrigatoria na avaliación continua é do 80%.

A avaliación única para os discentes que así o elixan ou para os que incumpran as condicións esixidas para a avaliación continua consistirá nun exame (70%), que se realizará na última semana do curso, e nun traballo (30%).

Na avaliación de xullo tódolos discentes deberán facer o exame e entregar o traballo.

Bibliografía. Fontes de información

Forcadela, M., **Sete leccións de poesía**, Espiral Maior,

González Millán, Xoán, **A narrativa galega actual (1975-1984)**, Xerais,

González Millán, Xoán, **Literatura e sociedade en Galicia (1975-1990)**, Xerais,

VV. AA., **Historia da Literatura Galega Vol 5**, A Nosa Terra-ASPG,

VV. AA., **Historia da Literatura Galega Vol 36**, Hércules Edicións,

Recomendacións

Outros comentarios

Para o seguimento da materia é necesaria a lectura dos textos que se vaian propondo.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Gramática galega III**

Materia	Gramática galega III			
Código	V01G160V01801			
Titulación	Grao en Estudos de Galego e Español			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Filoloxía galega e latina			
Coordinador/a	Rodríguez Guerra, Alexandre			
Profesorado	Rodríguez Guerra, Alexandre			
Correo-e	xandre@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A4	Coñecer os métodos básicos do estudo e análise lingüística e literario
A5	Dispoñer dos coñecementos necesarios para a comprensión, análise, desenvolvemento, avaliación e aproveitamento dos recursos lingüísticos e literarios para o futuro profesional
A6	Argumentar os temas e os textos obxecto de estudo de acordo coas convencións académicas, achegando probas e servíndose dos recursos bibliográficos e electrónicos dispoñibles, especialmente dos orientados á investigación lingüística e literaria e á docencia das linguas impartidas no grao.
A7	Participar en debates e actividades de grupo, e organizalos desenvolvendo un pensamento autónomo e crítico con respecto ás posicións alleas e á tolerancia cara á diversidade social e cultural que se expresa nas linguas e literaturas en cuestión.
A9	Planificar, estruturar e desenvolver ensaios escritos e presentacións orais en español e en galego, formulando hipóteses cunha metodoloxía apropiada para transmitir ideas eficaces, de acordo coas convencións académicas, e argumentando os razoamentos expostos.
A13	Ser competente para utilizar as novas tecnoloxías como recurso metodolóxico, de investigación, didáctico e de comunicación
B2	Que o alumnado saiba aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou a súa vocación dunha forma profesional, e posúa as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
B3	Que o alumnado teña a capacidade de reunir e interpretar os datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre os temas destacados de índole social, científica ou ética.
B4	Que as/os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado
B5	Que o alumnado desenvolvese aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Recoñecer nos textos galegos as relacións que se establecen entre as oracións.	A4	B3
Coñecer, argumentar e xustificar nos textos galegos as especificidades oracionais en función do contido que se queira transmitir	A4 A6 A7 A9 A13	B2 B3
(Re)coñecer, comprender e ser capaz de explicar a (a)gramaticalidade oracional en textos galegos.	A5 A7	B4 B5

Contidos

Tema	
1. Estructuras oracionais e marcadores discursivos en galego	
2. As construcións coordinadas en galego	
3. A expresión das relacións lóxicas nos textos galegos	3.1. Condicionalidade, concesividade, causalidade, consecuencia, finalidade

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	0	2
Actividades introdutorias	2	0	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	20	12	32
Traballos tutelados	7	50	57
Sesión maxistral	15	15	30
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	25	27

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Eventos docentes e/ou divulgativos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates etc. realizados por relatores/as de prestixio, que permitirán afondar ou complementar os contidos da materia.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade en que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumnado debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Empregaranse como complemento da lección maxistral.
Traballos tutelados	Elaboración dun traballo proposto polo docente que permita avaliar a competencia do alumnado no relativo ao dominio da lingua, técnicas e mecanismos de redacción dun texto.
Sesión maxistral	Exposición por parte do docente dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto que desenvolverá o alumnado.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	O docente poderá ter algunha titoría individualizada ou en pequeno grupo co alumnado a propósito dos traballos e proxectos se non abonda coas explicacións, comentarios e indicacións que se dean na aula.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios	O docente recompilará as cualificacións de todas as actividades prácticas que se vaian identificando como avaliáveis.	25
Traballos tutelados	Cada discente elaborará individualmente un traballo escrito seguindo as indicacións do profesor. Teranse que expoñer oralmente na aula o último día de aulas prácticas.	40
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Nunha proba escriba (ó final do cuadrimestre) avaliaranse os coñecementos adquiridos ó longo do curso (inclúense os procedentes da bibliografía, das explicacións do docente nas aulas maxistras ou nas aulas prácticas, etc.). Ata un 5% do valor desta epígrafe pode alcanzarse grazas á asistencia participativa nas aulas.	35

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado deberá decidir ó comezo do curso se opta por un sistema de avaliación continua ou por outro de avaliación única.

Asistencia para a avaliación continua: o alumnado deberá asistir a un mínimo do 80% das aulas (tanto das horas teóricas coma das prácticas). Para poder facer media, haberá que superar cada unha das tres tipoloxías de avaliación anteriores. Todas as prácticas, actividades e traballos solicitados polo docente teñen que se entregar, para poder ser avaliados, nos prazos marcados. Os discentes que non perdan o dereito á avaliación continua poderán recuperar na avaliación do mes de xullo, na data fixada pola Facultade, aquelas probas que non superasen na avaliación de maio.

O alumnado que opte pola avaliación única, ou que non cumpra cos requisitos para a avaliación continua, poderá superar a materia, tanto en maio (a finais do cuadrimestre) coma en xullo (na data oficial fixada pola FFT), a través dun exame final escrito [60%] e mais un traballo (segundo as indicacións do docente) [40%]. Cómpre superar tanto o exame coma o traballo para poder aprobar a materia. Aínda que se opte por un sistema de avaliación única aconséllase a asistencia ás aulas. Igualmente, o plaxio ou a copia serán penalizados cun 0 na proba en que se cometan.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía básica.

Álvarez, R.; H. Monteagudo e X. L. Regueira (1986): *Gramática galega*. Vigo: Galaxia.

Álvarez, R. e X. Xove (2002): *Gramática da lingua galega*. Vigo: Galaxia.

BILEGA, *Bibliografía informatizada da lingua galega*. Dir. Francisco García Gondar. Centro de Investigacións Ramón Piñeiro (CILL-RP). Disponible en rede <<http://www.cirp.es/bdo/bil/bilega.html>>.

Freixeiro Mato, Xosé Ramón (1998-2003): *Gramática da lingua galega*, 4 vols. Vigo: A Nosa Terra.

Freixeiro Mato, Xosé Ramón (2005): *Os marcadores discursivos. Conectores contraargumentativos no galego escrito*. A Coruña: Universidade da Coruña. Monografía nº 3 da *Revista Galega de Filoloxía*.

*Nas aulas fornecerase referencias bibliográficas específicas e tamén recursos dispoñibles en internet.

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Estrutura e análise das linguas galega e española: Introducción á sintaxe/V01G160V01301

Gramática galega II/V01G160V01603

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia da lingua galega**

Materia	Historia da lingua galega			
Código	V01G160V01802			
Titulación	Grao en Estudos de Galego e Español			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Filoloxía galega e latina			
Coordinador/a	Rodríguez Guerra, Alexandre			
Profesorado	Rodríguez Guerra, Alexandre			
Correo-e	xandre@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Percorrido sistemático polos principais cambios lingüísticos que levaron do latín ó galego moderno.			

Competencias de titulación

Código				
A3	Abarcar os fundamentos teóricos e aplicados que ofrecen os diferentes paradigmas lingüísticos, así como sintetizar, relacionar e describir as literaturas española, galega e lusófona nos seus distintos ámbitos culturais e sociais, períodos, xéneros e movementos			
A4	Coñecer os métodos básicos do estudo e análise lingüística e literario			
A6	Argumentar os temas e os textos obxecto de estudo de acordo coas convencións académicas, achegando probas e servíndose dos recursos bibliográficos e electrónicos dispoñibles, especialmente dos orientados á investigación lingüística e literaria e á docencia das linguas impartidas no grao.			
A7	Participar en debates e actividades de grupo, e organizalos desenvolvendo un pensamento autónomo e crítico con respecto ás posicións alleas e á tolerancia cara á diversidade social e cultural que se expresa nas linguas e literaturas en cuestión.			
A8	Formular razoamentos críticos nos ámbitos de estudo lingüístico e literario a fin de adquirir métodos sólidos de análise, que transcendan a simple aproximación intuitiva ás linguas e aos textos obxecto de estudo.			
A13	Ser competente para utilizar as novas tecnoloxías como recurso metodolóxico, de investigación, didáctico e de comunicación			
B1	Que o estudantado demostrase posuír e comprender coñecementos dunha área de estudo que parte da base da educación secundaria, que se adoita atopar nun nivel que, se ben se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.			
B2	Que o alumnado saiba aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou a súa vocación dunha forma profesional, e posúa as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.			
B3	Que o alumnado teña a capacidade de reunir e interpretar os datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre os temas destacados de índole social, científica ou ética.			
B4	Que as/os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado			
B5	Que o alumnado desenvolvese aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.			

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecer e aplicar os conceptos, técnicas, recursos e métodos da lingüística histórica no caso concreto da lingua galega.	A3 A4	B1
Identificar e interpretar procesos de variación e cambio na lingua galega nos niveis léxico-semántico, gramatical e fonético-fonolóxico.	A4 A8	B1 B5
(Re)coñecer, situar e interpretar adecuadamente os grandes cambios léxico-semánticos, morfolóxicos, sintácticos e fonético-fonolóxicos que se produciron no paso do latín ó galego.	A4 A6 A7 A8 A13	B2 B3 B4 B5
Ser capaces de coñecer, situar e caracterizar lingüisticamente os textos galegos de épocas pretéritas.	A4 A6	B3

Contidos

Tema	
1. Historia da lingua galega	1.1. Introducción
2. Estudo histórico do léxico galego	2.1. Léxico galego de orixe prelatina 2.2. Léxico galego de orixe latina 2.3. Léxico galego de orixe poslatina
3. Principais cambios fonético-fonolóxicos no paso do latín ó galego	3.1. O sistema vocálico 3.2. O sistema consonántico
4. Principais cambios morfolóxicos no paso do latín ó galego	4.1. Formas léxicas (eido nominal e verbal) 4.2. Formas gramaticais
5. Principais cambios sintácticos no paso do latín ó galego	5.1. Nivel frástico 5.2. Nivel oracional

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	22	40	62
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	0	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	15	5	20
Actividades introdutorias	2	0	2
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	27	29
Traballos e proxectos	5	30	35

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do docente dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto que desenvolverá o alumnado.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates etc. realizados por relatores/as de prestixio, que permitirán afondar ou complementar os contidos da materia.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade en que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumnado debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Empregaranse como complemento da lección maxistral.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Atención personalizada

Probas	Descrición
Traballos e proxectos	

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios	O docente recompilará as cualificacións de todas as actividades prácticas que se vaian identificando como avaliáveis.	20
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Nunha proba escriba (ó final do cuadrimestre) avaliaranse os coñecementos adquiridos ó longo do curso (inclúense os procedentes da bibliografía, das explicacións do docente nas aulas maxistras ou nas aulas prácticas, etc.). Ata un 5% do valor desta epígrafe pode alcanzarse grazas á asistencia participativa nas aulas.	50
Traballos e proxectos	Cada discente elaborará individualmente un traballo escrito seguindo as indicacións do profesor. Teranse que expoñer oralmente na aula o último día de aulas prácticas.	30

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado deberá decidir ó comezo do curso se opta por un sistema de avaliación continua ou por outro de avaliación única.

Asistencia para a avaliación continua: o alumnado deberá asistir a un mínimo do 80% das aulas (tanto das horas teóricas coma das prácticas). Para poder facer media, haberá que superar cada unha das tres tipoloxías de avaliación anteriores. Todas as prácticas, actividades e traballos solicitados polo docente teñen que se entregar, para poder ser avaliados, nos prazos marcados. Os discentes que non perdan o dereito á avaliación continua poderán recuperar na avaliación do mes de xullo, na data fixada pola Facultade, aquelas probas que non superasen na avaliación de maio.

O alumnado que opte pola avaliación única, ou que non cumpra cos requisitos para a avaliación continua, poderá superar a materia, tanto en maio (a finais do cuadrimestre) coma en xullo (na data oficial fixada pola FFT), a través dun exame final escrito [70%] e mais un traballo (seguindo as indicacións do docente) [30%]. Cómpre superar tanto o exame coma o traballo para poder aprobar a materia. Aínda que se opte por un sistema de avaliación única aconséllase a asistencia ás aulas.

Igualmente, o plaxio ou a copia serán penalizados cun 0 na proba en que se cometan.

Bibliografía. Fontes de información

Corominas, Joan e José Antonio Pascual (1980-1991): *Diccionario crítico etimológico castellano e hispánico*. 6 vols. Madrid: Gredos, 1980 (I-III); 1981 (IV); 1983 (V); 1991 (VI).

García de Diego, Vicente (1909): *Elementos de gramática histórica gallega (Fonética-Morfología)*. Santiago de Compostela: Universidade, 1984. Anexo 23 de *Verba* (reed. facs. de: Burgos, Hijos de S. Rodríguez).

González Seoane, Ernesto (dir.) et alii (2006): *Diccionario de diccionarios do galego medieval*. Anexo 57 de *Verba*. Santiago de Compostela: Universidade. [Contén CD-ROM].

Maia, Clarinda de Azevedo (1986): *História do Galego-Português. Estado lingüístico da Galiza e do Noroeste de Portugal desde o século XIII ao século XVI (Com referência à situação do galego moderno)*. Coimbra: INIC.

Mariño Paz, Ramón (2008): *Historia de la lengua gallega*. Muenchen: Lincom.

Mattos e Silva, Rosa Virgínia (2001²): *O português arcaico: morfologia e sintaxe*. São Paulo: Contexto. [1994¹]

Monteagudo Romero, Xosé Henrique (1999): *Historia social da lingua galega*. Vigo: Galaxia.

Pinkster, Harm (1995): *Sintaxis y semántica del latín*. Madrid: Ediciones Clásicas. [1984].

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dialectoloxía do galego/V01G160V01914

Edición de textos/V01G160V01904

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Terminoloxía e neoloxía do galego				
Materia	Terminoloxía e neoloxía do galego			
Código	V01G160V01803			
Titulación	Grao en Estudos de Galego e Español			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Filoloxía galega e latina			
Coordinador/a	Gomez Clemente, Xose Maria			
Profesorado	Gomez Clemente, Xose Maria			
Correo-e	xgomez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia ten como obxecto o coñecemento das principais achegas teóricas sobre terminoloxía e neoloxía e as súas metodoloxías de traballo. Tamén se coñecerá a situación dos estudos sobre estes campos de estudo en Galicia.			

Competencias de titulación	
Código	
A3	Abarcar os fundamentos teóricos e aplicados que ofrecen os diferentes paradigmas lingüísticos, así como sintetizar, relacionar e describir as literaturas española, galega e lusófona nos seus distintos ámbitos culturais e sociais, períodos, xéneros e movementos
A4	Coñecer os métodos básicos do estudo e análise lingüística e literario
A8	Formular razoamentos críticos nos ámbitos de estudo lingüístico e literario a fin de adquirir métodos sólidos de análise, que transcendan a simple aproximación intuitiva ás linguas e aos textos obxecto de estudo.
A9	Planificar, estruturar e desenvolver ensaios escritos e presentacións orais en español e en galego, formulando hipóteses cunha metodoloxía apropiada para transmitir ideas eficaces, de acordo coas convencións académicas, e argumentando os razoamentos expostos.
A13	Ser competente para utilizar as novas tecnoloxías como recurso metodolóxico, de investigación, didáctico e de comunicación
B3	Que o alumnado teña a capacidade de reunir e interpretar os datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre os temas destacados de índole social, científica ou ética.
B4	Que as/os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado

Competencias de materia		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Fundamentar con coñecementos teóricos os principais conceptos da terminoloxía e a neoloxía.	A3 A8 A13	B3
Capacitar o alumnado para que saiba elaborar un traballo terminográfico, aplicando as metodoloxías adecuadas.	A4	B3
Capacitar o alumnado para que saiba manexar as ferramentas informáticas para o traballo en terminoloxía e neoloxía.	A13	B3
Capacitar o alumnado para que saiba analizar criticamente as obras lexicográficas galegas que inclúan léxico especializado ou neolóxico.	A9	B4

Contidos	
Tema	
1. Recursos informáticos para a obtención de datos terminolóxicos e neolóxicos e a súa análise.	1.1. Corpus xerais e especializados. 1.2. Dicionarios xerais e especializados. 1.2.1. O traballo terminográfico en Galicia. 1.3. Recursos para a elaboración de obras terminolóxicas especializadas.
2. Teorías da terminoloxía	2.1. A delimitación do campo de estudo. 2.2. Teorías 2.2.1. A teoría xeral da terminoloxía e as súas modificacións. 2.2.2. Socioterminoloxía. 2.2.3 Teoría comunicativa.

3. Textos de especialidade e termos.	3.1. Os textos de especialidade. 3.1.1. Características. 3.1.2. A noción de especialidade.
	3.2. Os termos. 3.2.1. A denominación. 3.2.1.1. Procedementos para a creación de termos. 3.2.2. O concepto. 3.2.2.1. A definición en terminoloxía. 3.2.2.2. Relacións conceptuais. 3.2.2.3.. Particularidades denominativas e conceptuais da terminoloxía galega.
4. Metodoloxías	4.1. Metodoloxía do traballo sistemático para a elaboración de obras terminográficas. 4.2. Metodoloxía do traballo específico.
5. Neoloxía.	5.1. Concepto de neoloxismo. 5.2. Tipoloxías. 5.3. Os traballos sobre neoloxía en Galicia.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	16	8	24
Traballos tutelados	13	60	73
Sesión maxistral	16	4	20
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	3	30	33

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos de aula	O/a estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. O seu desenvolvemento pode estar vinculado con actividades autónomas do estudante.
Traballos tutelados	O/a estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	O alumnado ten o dereito a asistir ás titorías marcadas oficialmente. Tamén poderá facer as consultas que desexe a través da plataforma de teledocencia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	A entrega dos traballos de aula valorarase cun 20% da nota.	20
Traballos tutelados	Cada alumno ou alumna terá que entregar dous traballos: 1. Un glosario especializado elaborado a partir dun corpus. 30%. 2. Un traballo sobre neoloxía, referido a problemas denominativos e conceptuais. 20%.	50
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Exame, ó final do cuadrimestre, sobre o temario non avaliado nos traballos.	30

Outros comentarios sobre a Avaliación

1ª edición das actas O alumnado, ó comezo do cuadrimestre, poderá escoller entre un sistema de avaliación continua ou avaliación única.

a) Avaliación continua. As probas avaliadas son as que figuran arriba. Para aprobar hai que obter un mínimo dun 5 entre os dous traballos (farase media a partir dun 4 en cada un deles) e un 5 no exame do final dos cuadrimestre (nota mínima para facer media cos traballos 4 puntos). Non se poderá renunciar á avaliación continua, unha vez escollida, e pasar voluntariamente ó sistema de avaliación única agás por causas

xustificadas. Para poder seguir a avaliación continua hai que asistir a un mínimo do 80% das clases e entregar os traballos tutelados e de aula nas datas fixadas. Se non se cumpren as condicións de avaliación continua (entrega de traballos, asistencia ás aulas) pasarase automaticamente ó sistema de avaliación única.

b) **Avaliación única.** Consistirá nun exame sobre todo o temario cun valor do 70% da nota e un traballo sobre un glosario especializado cun valor do 30%. Para facer media entre exame e traballo hai que obter un mínimo de 4 puntos en cada unha das dúas probas.

O exame da materia, tanto o que corresponda á avaliación única coma á avaliación continua, farase na última semana do curso.

2ª edición das actas Consistirá nun exame sobre todo o temario cun valor do 70% da nota e un traballo sobre un glosario especializado cun valor do 30%. Para facer media entre exame e traballo hai que obter un mínimo de 4 puntos en cada unha das dúas probas. Aquel alumnado que suspenda a avaliación continua queda exento do traballo sobre un glosario nesta segunda edición das actas, sempre que o teña superado na 1ª edición das actas.

Bibliografía. Fontes de información

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA

Complementarase na aula.

ARNTZ, R. e PICHT, H. 1995 *Introducción a la terminología*. Madrid: Fundación Sánchez Ruipérez. Capítulo II.

CABRÉ, María Teresa. 1993. *La Terminología. Teoría, metodología, aplicaciones*. Barcelona: Editorial Antártida.

CARBALLERÍA ANLLO, Xosé María et alii. (2009). *Gran diccionario Xerais da lingua*. Vigo: Edicións Xerais de Galicia.

CIAPUSCIO, Guiomar. 1993. □Reformulation textual: El caso de las noticias de divulgación científica. *Revista Argentina de Lingüística* 9 / 1-2. pp. 69-117.

CIAPUSCIO, Guiomar. .2000. □La terminología en la descripción y tipificación del discurso especializado" VII Simposio de Riterm. (2000) <http://www.riterm.net/actes/7simposio/ciapuscio.htm>

DAVIÑA FACAL, Luís. 1996. *Léxico científico*. Santiago: Xunta de Galicia.

GARRIDO, Carlos e Carlos RIERA. 2011. *Manual de galego científico*. 2a ed. Através editora.

GÓMEZ CLEMENTE, Xosé María. e RODRÍGUEZ GUERRA, Alexandre. 2003. □Neoloxismos na prensa galega□ en *Neoloxía e lingua galega: teoría e práctica*. Vigo: Servicio de Publicacións da Universidade.

GUTIÉRREZ RODILLA, Bertha. 2005. *El lenguaje de las ciencias*, Madrid: Gredos (Capítulos 3 e 4).

KUGUEL, Inés. 2000. "La caracterización de los textos de especialidad y el trabajo terminológico". VII Simposio de Riterm (2000). <http://www.riterm.net/actes/7simposio/kuguel.htm>

LERAT, Pierre. 1997. *Las lenguas especializadas*. Barcelona: Ariel Lingüística.

RODRÍGUEZ RIO, X. 2004. *Metodoloxía do traballo terminolóxico puntual en lingua galega*. Santiago: Consello da Cultura Galega.

REAL ACADEMIA GALEGA. 2012. *Diccionario da Real Academia Galega*. En liña. www.realacademiagalega.org

SERVIZO DE NORMALIZACIÓN LINGÜÍSTICA DA UNIVERSIDADE DE SANTIAGO. *Un idioma preciso*. <http://www.usc.es/gl/servizos/snl/terminoloxia/uiip/index.html>

Recomendacións

Outros comentarios

Nesta materia non se explican contidos instrumentais da lingua por seren suficientemente coñecidos. Calquera erro lingüístico será penalizado, ata 0.4 puntos, especialmente nos traballos que se elaboran individualmente.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Literatura española dos séculos XVIII e XIX**

Materia	Literatura española dos séculos XVIII e XIX			
Código	V01G160V01804			
Titulación	Grao en Estudos de Galego e Español			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Literatura española e teoría da literatura			
Coordinador/a	Ribao Pereira, Montserrat			
Profesorado	Ribao Pereira, Montserrat			
Correo-e	ribao@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Estudio de los principales autores y obras de la literatura española de los siglos XVIII y XIX, con especial atención al análisis de los textos.			

Competencias de titulación

Código	
A3	Abarcar os fundamentos teóricos e aplicados que ofrecen os diferentes paradigmas lingüísticos, así como sintetizar, relacionar e describir as literaturas española, galega e lusófona nos seus distintos ámbitos culturais e sociais, períodos, xéneros e movementos
A6	Argumentar os temas e os textos obxecto de estudo de acordo coas convencións académicas, achegando probas e servíndose dos recursos bibliográficos e electrónicos dispoñibles, especialmente dos orientados á investigación lingüística e literaria e á docencia das linguas impartidas no grao.
A7	Participar en debates e actividades de grupo, e organízalos desenvolvendo un pensamento autónomo e crítico con respecto ás posicións alleas e á tolerancia cara á diversidade social e cultural que se expresa nas linguas e literaturas en cuestión.
A8	Formular razoamentos críticos nos ámbitos de estudo lingüístico e literario a fin de adquirir métodos sólidos de análise, que transcendan a simple aproximación intuitiva ás linguas e aos textos obxecto de estudo.
A9	Planificar, estruturar e desenvolver ensaios escritos e presentacións orais en español e en galego, formulando hipóteses cunha metodoloxía apropiada para transmitir ideas eficaces, de acordo coas convencións académicas, e argumentando os razoamentos expostos.
A11	Mostrar sensibilidade cara ás achegas feitas polas mulleres á literatura e á cultura española, galega e portuguesa nos seus diferentes ámbitos xeográficos e culturais. Entender as funcións do canon, a súa formación e os seus axentes, e valorar as exclusións que xera, por exemplo, a exclusión dos textos de escritoras, particularmente nos diferentes ámbitos xeográficos e culturais das linguas galega e española.
B2	Que o alumnado saiba aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou a súa vocación dunha forma profesional, e posúa as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
B3	Que o alumnado teña a capacidade de reunir e interpretar os datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre os temas destacados de índole social, científica ou ética.
B4	Que as/os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado
B5	Que o alumnado desenvolvese aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Argumentar os temas e os textos obxecto de estudo de acordo coas convencións académicas, achegando probas e servíndose dos recursos bibliográficos e electrónicos dispoñibles, especialmente dos orientados á investigación lingüística e literaria e á docencia das linguas impartidas no grao.	A6
Participar en debates e actividades de grupo, e organízalos desenvolvendo un pensamento autónomo e crítico con respecto ás posicións alleas e á tolerancia cara á diversidade social e cultural que se expresa nas linguas e literaturas en cuestión.	A7
Formular razoamentos críticos nos ámbitos de estudo lingüístico e literario a fin de adquirir métodos sólidos de análise, que transcendan a simple aproximación intuitiva ás linguas e aos textos obxecto de estudo.	A8

Planificar, estruturar e desenvolver ensaios escritos e presentacións orais en español e en galego, formulando hipóteses cunha metodoloxía apropiada para transmitir ideas eficaces, de acordo coas convencións académicas, e argumentando os razoamentos expostos.	A9
Mostrar sensibilidade cara ás achegas feitas polas mulleres á literatura e á cultura española, galega e portuguesa nos seus diferentes ámbitos xeográficos e culturais. Entender as funcións do canon, a súa formación e os seus axentes, e valorar as exclusións que xera, por exemplo, a exclusión dos textos de escritoras, particularmente nos diferentes ámbitos xeográficos e culturais das linguas galega e española.	A11
Que o alumnado saiba aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou a súa vocación dunha forma profesional, e posúa as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	B2
Que o alumnado teña a capacidade de reunir e interpretar os datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre os temas destacados de índole social, científica ou ética.	B3
Que as/os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado	B4
Que o alumnado desenvolvese aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	B5
Identificar, comprender e apreciar as principais contribucións da literatura española dos séculos XVIII e XIX	A3

Contidos

Tema	
1.Siglo XVIII	1.1.Poesía. Trigueros. Forner. Jovellanos Montengón. Marchena. García de la Herta. Moratín. Quintana. Cadalso 1.2.Prosa.Jovellanos. Cadalso 1.3.Teatro. García de la Huerta. Moratín Ramón de la Cruz
2.Siglo XIX	2.1.Poesía. Espronceda. Bécquer. Rosalía 2.2.Prosa. Gil y Carrasco. Pardo Bazán. Galdós. Clarín 2.3.Teatro. Duque de Rivas. Zorrilla

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	10	0	10
Resolución de problemas e/ou exercicios	10	52	62
Sesión maxistral	25	20	45
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	3	30	33

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos de aula	O alumnado desenvolve exercicios na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. O seu desenvolvemento pode estar vinculado con actividades autónomas do alumnado, como as lecturas.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan exercicios relacionados co comentario de textos e análise das obras de lectura obrigatoria. O alumnado debe desenvolver a reflexión literaria de forma autónoma.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Nas horas de titoría alumnas e alumnos poderán consultar, de maneira personalizada, calquera dúbida que teñan, tanto sobre os contidos da asignatura como sobre as diferentes cuestións relativas ó desenvolvemento dos traballos. Os traballos realizados na aula e os exercicios resoltos na mesma contarán tamén, en todo momento, con esta atención personalizada. A atención por correo electrónico levarase a cabo NAS MESMAS HORAS das titorías presenciais.
Traballos de aula	Nas horas de titoría alumnas e alumnos poderán consultar, de maneira personalizada, calquera dúbida que teñan, tanto sobre os contidos da asignatura como sobre as diferentes cuestións relativas ó desenvolvemento dos traballos. Os traballos realizados na aula e os exercicios resoltos na mesma contarán tamén, en todo momento, con esta atención personalizada. A atención por correo electrónico levarase a cabo NAS MESMAS HORAS das titorías presenciais.

Resolución de problemas e/ou exercicios	Nas horas de titoría alumnas e alumnos poderán consultar, de maneira personalizada, calquera dúbida que teñan, tanto sobre os contidos da asignatura como sobre as diferentes cuestións relativas ó desenvolvemento dos traballos. Os traballos realizados na aula e os exercicios resoltos na mesma contarán tamén, en todo momento, con esta atención personalizada. A atención por correo electrónico levarase a cabo NAS MESMAS HORAS das titorías presenciais.
---	---

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	Reflexión sobre as lecturas. Comentarios de texto. Controis de lectura.	40
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Unha ou varias preguntas que demostren a asimilación específica de contidos, a capacidade de síntese e a comprensión global dos movementos estéticos que se abordan na materia.	60

Outros comentarios sobre a Avaliación

Superar favorablemente os controis de lectura dos títulos obrigatorios será requisito imprescindible para ter dereito á avaliación continua. Quere isto dicir que o alumnado que non acuda a clase os días marcados para esta actividade presencial deberá presentarse a unha proba global sobre a materia na data fixada pola profesora que a imparte.

A data do exame de maio (60% da calificación para os que opten pola avaliación continua e 100% para os que non) será na penúltima semana de clase.

A data do exame de xullo será a que fixe a Facultade.

En calquera caso, para superar a materia é imprescindible demostrar corrección lingüística e ortográfica. Non aprobará quen escriba con faltas de ortografía e/ou acentuación. Tampouco aprobará quen incurra en plaxio.

Bibliografía. Fontes de información

Lecturas:

1. Fernández de Moratín, L., *El sí de las niñas*, ed. de J. Pérez Magallón, Barcelona, Crítica.
2. Polt, J. H. R., ed., *Poesía del siglo XVIII*, Madrid, Castalia.
3. Antología de prosa del siglo XVIII (se facilitará en clase o a través de la plataforma TEMA)
4. Saavedra, A. de, *Don Álvaro o la fuerza del sino*, ed. de M. Á. Lama, Barcelona, Crítica.
5. Zorrilla, J., *Don Juan Tenorio*, ed. de L. Fernández Cifuentes, Barcelona, Crítica.
6. Urrutia, J., ed., *Poesía española del siglo XIX*, Madrid, Cátedra.
7. Pérez Galdós, B., *La de Bringas*, ed. de S. Lakhdari, Madrid, Biblioteca Nueva.
8. Pardo Bazán, E., *Los Pazos de Ulloa*, ed. de E. Penas Varela, Barcelona, Crítica.

Historias de la Literatura Española:

Alonso, C., *Historia de la Literatura Española*. Vol 5. *Hacia una literatura nacional. 1800-1900*, Barcelona, Crítica, 2010.

Albiac, D., *Historia de la Literatura Española*. Vol 4. *Siglo XVIII*, Barcelona, Crítica, 2011.

Farré, J. et al., eds., *El teatro en la España del siglo XVIII*, Lleida, Universidad de Lleida, 2012.

Ferreras, J. I., *La novela en España. Historia, estudios y ensayos*. Tomo III, *Siglo XIX. Primera Parte (1800-1868)*. Tomo IV, *Siglo XIX. Segunda Parte (1868-1900)*, Madrid, La Biblioteca del Laberinto, 2010.

García de la Concha, V., dir., *Historia de la Literatura Española. Siglo XVIII (I y II)*, coord. G. Carnero (Madrid, Espasa-Calpe, 1995). *Siglo XIX (I)*, coord. G. Carnero (Madrid, Espasa-Calpe, 1997). *Siglo XIX (II)*, coord. L. Romero Tobar (Madrid, Espasa-Calpe, 1998).

Mainer, J. C., *Historia de la Literatura Española*, vol. 6, *Modernidad y Nacionalismo (1900-1939)*, Barcelona, Crítica, 2010.

Rico, F., dir., *Historia y Crítica de la Literatura Española*, vol. 8, *Época contemporánea (1939-1980)*, coord. D. Ynduráin (Barcelona, Crítica, 1980) y suplemento, vol. 8/1, coord. S. Sanz Villanueva y M. Amores (Barcelona, Crítica, 1999); vol. 9, *Los nuevos nombres (1975-1990)*, coord. D. Villanueva (Barcelona, Crítica, 1992) y suplemento, vol. 9/1, coord. J. Gracia (Barcelona, Crítica, 2000).

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Panorama da literatura en lingua española II/V01G160V01404

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Panorama da literatura en lingua española II/V01G160V01404

DATOS IDENTIFICATIVOS**Literatura española dos séculos XX e XXI**

Materia	Literatura española dos séculos XX e XXI			
Código	V01G160V01805			
Titulación	Grao en Estudos de Galego e Español			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Literatura española e teoría da literatura			
Coordinador/a	Troncoso Duran, María Dolores			
Profesorado	Troncoso Duran, María Dolores			
Correo-e	dduran@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Estudio y análisis de las principales obras de la Literatura española de los siglos XX y XXI con 3 finalidades: 1) Ser capaz de situar una obra literaria de la época dentro de las tendencias que se suceden. 2) Comprender la relación entre las características formales de las obras del programa y sus respectivas interpretaciones temáticas. 3) Captar la evolución de los diversos géneros, a través del periodo estudiado.			

Competencias de titulación

Código				
A9	Planificar, estruturar e desenvolver ensaios escritos e presentacións orais en español e en galego, formulando hipóteses cunha metodoloxía apropiada para transmitir ideas eficaces, de acordo coas convencións académicas, e argumentando os razoamentos expostos.			
B2	Que o alumnado saiba aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou a súa vocación dunha forma profesional, e posúa as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.			

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Que o alumnado teña a capacidade de reunir e interpretar os datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre os temas destacados de índole social, científica ou ética.	B2
Planificar, estruturar e desenvolver ensaios escritos e presentacións orais en español e en galego, formulando hipóteses cunha metodoloxía apropiada para transmitir ideas eficaces, de acordo coas convencións académicas, e argumentando os razoamentos expostos.	A9

Contidos

Tema	
1) Narrativa La renovación de la novela. La narrativa del testimonio a la experimentación. La narrativa desde los años 80: pluralidad genérica y formal.	1.1 Pío Baroja, La busca (1904) 1.2 Miguel de Unamuno, Niebla (1914) 1.3 Camilo J. Cela, La colmena (1946) 1.4 Francisco Ayala, Historia de macacos (1951) 1.5 Juan Benet, Cinco narraciones y dos fábulas (1972) 1.6 Gonzalo Torrente Ballester, La muerte del decano (1992) 1.7 Javier Cercas, Soldados de Salamina (2002) Cátedra
2) Teatro La renovación teatral. Del compromiso a la experimentación.	2.1. Ramón Valle-Inclán, Divinas palabras (1919), ed. de Sobejano, Austral 2.2 Federico García Lorca, Bodas de sangre (1931), ed. de Lázaro Carreter, Austral 2.3 Antonio Buero Vallejo, Historia de una escalera (1949) 2.4 Francisco Nieva, El baile de los ardientes (1990)
3) Poesía Del Modernismo al Vanguardismo. El centro del siglo. La pluralidad.	3.1 Antología de la poesía española del siglo XX (1890-1939), ed. de Ramoneda, Madrid, Alianza 3.2 Antología de la poesía española 1900-1980, ed. de G. Correa, t. II, Madrid, Gredos 3.3 Poesía española reciente (1980-2000), ed. de Cano Ballesta, Cátedra (2003)

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	16	8	24
Presentacións/exposicións	11	38	49
Debates	8	44	52
Traballos tutelados	8	10	18
Actividades introductorias	1	0	1
Traballos e proxectos	2	2	4
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Explicación de los temas introductorios
Presentacións/exposicións	Exposición en grupo 2/3 alumnos de subtemas y comentario poético individual.
Debates	Participación en exposiciones y comentarios poéticos ajenos (implican la lectura previa del subtema ajeno)
Traballos tutelados	El trabajo resultante de la exposición y del comentario poético, escrito, se entregan, en clase o por correo electrónico, en fecha señalada, incorporando las sugerencias habidas en la exposición o comentario. Se valora la aplicación de lo explicado en el tema a cada subtema.
Actividades introductorias	Presentación programa y reparto de subtemas y reseñas, con fechas correspondientes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentacións/exposicións	Asesoramiento sobre estructura y bibliografía cada exposición y comentario poético en el horario de tutorías establecido en horarios y puerta de despacho.
Traballos tutelados	Asesoramiento sobre estructura y bibliografía cada exposición y comentario poético en el horario de tutorías establecido en horarios y puerta de despacho.
Probas	Descrición
Traballos e proxectos	
Resolución de problemas e/ou exercicios	

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Presentacións/exposicións	Grupos de 2/3 alumnos deben elegir entre temas I y II. Cada grupo se asigna un subtema y lo expone en día señalado.	30
Debates	Participación en exposiciones y comentarios poéticos ajenos (implican la lectura previa del subtema ajeno).	10
Traballos tutelados	El trabajo resultante, escrito, se entrega, en clase o por correo electrónico, en fecha señalada, incorporando las sugerencias habidas en la exposición. Se valora la aplicación de lo explicado en el tema a cada subtema.	10
Traballos e proxectos	Cada alumno expone un comentario de un poema de los subtemas del tema III.	20
Resolución de problemas e/ou exercicios	El trabajo resultante, escrito, se entrega en clase o por correo electrónico, en fecha señalada, incorporando las sugerencias habidas en su exposición. Se valora la aplicación de lo explicado en el tema a a cada subtema.	30

Outros comentarios sobre a Avaliación

Comentarios:

La asistencia (80%) y las reseñas no computan en la calificación: son requisitos para la evaluación continua. Solo en caso de trabajo, debidamente justificado y advertido en las primeras semanas del curso, podrá eximirse del 80% de la asistencia.

1ª convocatoria (para quienes no hayan seguido la evaluación continua, al final del cuatrimestre) y 2ª convocatoria (se efectuará en la fecha señalada por la FFT):

Una pregunta sobre temas 1, 2, o 3 (50%)

Una pregunta sobre un texto de los que figuran en subtemas (50%)

Bibliografía. Fontes de información

F.Rico ed., Historia crítica de la literatura española. Época contemporánea, Tomos 7, 7/1, 8, 8/1, 9, 9/1, Crítica, 1978-2000.

J.C. Mainer, Historia de la literatura española 6. Modernidad y nacionalismo, Crítica, 2010.

J.M. Pozuelo Yvancos, Ventanas de la ficción: narrativa hispánica siglos XX y XXI, Barcelona, Península, 2004.

J.Huerta Calvo, Historia del teatro español, T.II, Gredos, 2003.

A. P. Debicki, Historia de la poesía española del siglo XX. Desde la modernidad hasta el presente, Madrid, Gredos, 1997.

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS**Literatura hispanoamericana: Poesía e teatro**

Materia	Literatura hispanoamericana: Poesía e teatro			
Código	V01G160V01806			
Titulación	Grao en Estudos de Galego e Español			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Literatura española e teoría da literatura			
Coordinador/a	Luna Selles, Carmen			
Profesorado	Luna Selles, Carmen			
Correo-e	virginials@uvigo.es			
Web	http://http://litespfft.wordpress.com/			
Descrición xeral	O obxectivo fundamental desta asignatura é proporcionar ao alumnado, a través dun planteamento histórico-xenérico e da lectura dunha serie de obras literarias, unha visión panorámica da poesía e do teatro en Hispanoamérica dende a etapa precolonial até a actualidade, e o seu desenrolo como xéneros ao longo da súa historia.			

Competencias de titulación

Código				
A3	Abarcar os fundamentos teóricos e aplicados que ofrecen os diferentes paradigmas lingüísticos, así como sintetizar, relacionar e describir as literaturas española, galega e lusófona nos seus distintos ámbitos culturais e sociais, períodos, xéneros e movementos			
A6	Argumentar os temas e os textos obxecto de estudo de acordo coas convencións académicas, achegando probas e servíndose dos recursos bibliográficos e electrónicos dispoñibles, especialmente dos orientados á investigación lingüística e literaria e á docencia das linguas impartidas no grao.			
A8	Formular razoamentos críticos nos ámbitos de estudo lingüístico e literario a fin de adquirir métodos sólidos de análise, que transcendan a simple aproximación intuitiva ás linguas e aos textos obxecto de estudo.			
B3	Que o alumnado teña a capacidade de reunir e interpretar os datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre os temas destacados de índole social, científica ou ética.			

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Argumentar os temas e os textos obxecto de estudo de acordo coas convencións académicas, achegando probas e servíndose dos recursos bibliográficos e electrónicos dispoñibles, especialmente dos orientados á investigación lingüística e literaria e á docencia das linguas impartidas no grao.	A6
(*)Que las/los estudiantes tengan la capacidad de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro de su área de estudio) para emitir juicios que incluyan una reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica o ética	B3
(*)Abarcar los fundamentos teóricos y aplicados que ofrecen los diferentes paradigmas lingüísticos, así como sintetizar, relacionar y describir las literaturas española, gallega y lusófona en sus distintos ámbitos culturales y sociales, períodos, géneros y movimientos	A3
(*)Formular razonamientos críticos en los ámbitos de estudio lingüístico y literario a fin de adquirir métodos sólidos de análisis, que trasciendan la mera aproximación intuitiva a las lenguas y textos objeto de estudio	A8

Contidos

Tema	
------	--

TEMA 1: LA POESÍA LÍRICA Y ÉPICA EN EL SIGLO XVI. EL ROMANCERO. ALONSO DE ERCILLA Y LA TRADICIÓN ÉPICA AMERICANA

-Romances: □Camino del Calvario□, □El Niño perdido□, □La fe del ciego□, □Las señas del esposo□, □Delgadina□, □Mambrú□, □En Tacuba está Cortés□, □En el Cuzco, esta ciudad□, □De ese fuerte de Pucara□, □El rescate de Atahualpa□, □Santo Tomé un día□.
-Gutierrez de Cetina: □Esta guirnalda de silvestres flores□, □Horas alegres que pasáis volando□, □Ojos claros, serenos□, □Cubrir los bellos ojos□.
-Terrazas: □Dejad que las hebras de oro ensortijado□, □Soñé que de una peña me arrojaba□, □Royendo están dos cabras de un nudoso□.
-Fernán González de Eslava: □Canción a Nuestra Señora□
-Mateo Rosas de Oquendo: □Soneto a Lima del Perú□.

Audición: <http://www.bcn.gob.ni/cultura/musica/>:

Romances tradicionales españoles incorporados a la música nicaragüense: □Delgadina□, □Las señas del esposo□, □La amiga de Bernal Francés□, □Mambrú□, □Blanca Flor y Filomena□, □Dónde vas Alfonso XII□.
-La Araucana, Ed. Isaías Lerner, Madrid, Cátedra (Selección: □Prólogo□, □Al lector□, □Canto II□ □Canto IX□, □Canto XIII□, □Canto XIV□, □Canto XXII□, □Canto XXIII□, □Canto XXXIII□)

TEMA 2: LA POESÍA LÍRICA Y ÉPICA EN EL SIGLO XVII.

-□Amarilis a Belardo (Epístola a Belardo)□, □Discurso en loor de la poesía□.
-Hernando Domínguez Camargo, □A un salto, por donde se despeña el arroyo de Chillo□.
-Juan del Valle y Caviedes, □A una vieja del Cuzco, grande alcahueta y revendedora de dos hijas, mestizas como ella, les escribió este romance□, □Coloquio que tuvo con la muerte un médico estando enfermo de riesgo□, □Apolo y Dafne□, □En la muerte de mi esposa□, □Privilegios del pobre□, □Para ser caballero□.
-Bernardo de Balbuena, □Aguas claras y puras□, □Echa en el hombro la industriosa azada□, □Pastor si veo un monte en cuya cumbre□, □¿Qué gusto es ver un simple pastorcillo!□, □Soneto de Leucipo□, □¿Viste Alcino, por dicha, en la montaña?□.
-Sor Juana Inés de la Cruz, Poesía lírica, ed. J.C. González Boixo, Madrid, Cátedra.

Proyección: Yo, la peor de todas. Dirección María Luisa Bemberg. Guión María Luisa Bemberg y Antonio Larreta según la obra Sor Juana Inés de la Cruz o las trampas de la fe de Octavio Paz

TEMA 3: EL TEATRO HISPANOAMERICANO DEL PERIODO COLONIAL. EL MESTIZAJE EN EL TEATRO

-Juan Ruiz de Alarcón, La Verdad sospechosa (Acto Primero)
-Teatro Indoamericano Colonial, ed. José Cid y Dolores Martí, Madrid, Aguilar (Selección de escenas: Tragedia del fin de Atau Walpa; Usca Paucar)

Proyección del video reportaje alojado en la página de la UNESCO sobre El Güegüense:

<http://www.unesco.org/culture/ich/index.php?lg=es&pg=00011&RL=00111>

TEMA 4: LA POESÍA NEOCLÁSICA Y DEL PERÍODO DE LA EMANCIPACIÓN. LAS GRANDES FIGURAS: OLMEDO, BELLO, HEREDIA

-Poesía de la independencia, ed. Emilio Carilla, Caracas, Biblioteca Ayacucho. Selección:
-Olmedo: □Canto al general Flores□, □La victoria de Junín (Canto a Bolívar)□.
-Bello: □Alocución a la poesía□, □La agricultura de la zona tórrida□, □La pelea de gallos□, □Miserere□.
-Heredia: □A Emilia□, □Al Océano□, □En el teocalli de Cholula□, □Himno del desterrado□, □Niágara□, □Vuelta al sur□.

TEMA 5: LA POESÍA ROMÁNTICA HISPANOAMERICANA Y LA POESÍA GAUCHESCA

-Echeverría: La cautiva en La cautiva. El matadero, ed. Leonor Fleming, Madrid, Cátedra.
-Mármol: □A Buenos Aires□, □A la luna□, □Cantos del peregrino (Canto III)□, □Crepúsculo□, □La noche oscura□, □Las nubes□.
-Caro: □Despedida de la Patria□, □El ciprés□, □El hacha del proscrito□, □En alta mar□, □En boca del último inca□, □La libertad y el socialismo□.
-Milanés: □De codos en el puente□, □El nido vacío□, □La guajira de Yumurí□.
-Gómez de Avellaneda: □A él□, □A la muerte del célebre poeta don José María de Heredia□, □A la Poesía□, □Al partir□, □La cruz□, □La venganza (invocación a los espíritus de la noche)□, □Cuartetos escritos en un cementerio□.
-El gaucho Martín Fierro y la vuelta de Martín Fierro. Selección: Ida: I, II, XIII. Vuelta: I, XXXIII

TEMA 6: EL TEATRO HISPANOAMERICANO DEL SIGLO XIX

-Manuel Eduardo Gorostiza, Contigo, pan y cebolla y Manuel Ascencio Segura, El sargento Canuto (fragmentos)
-Florencio Sánchez, Barranca abajo, Madrid, Cátedra.

TEMA 7: CARACTERÍSTICAS GENERALES DEL MODERNISMO. GÉNESIS. RENOVACIÓN POÉTICA DE RUBÉN DARÍO. NÚCLEO RIOPLATENSE

-Rubén Darío: □De Catulle Mendès. Parnasianos y Decadentes□, □El Modernismo□.
-Amado Nervo: □Nuestra literatura□ y □Refinamientos. Paraísos artificiales□.
-Juan Ramón Jiménez, El Modernismo. Notas de un curso.
-José Martí: I □Yo soy un hombre sincero□, V. □Si ves un monte de espumas□, XXVI. □Yo que vivo, aunque me he muerto□, XXXIV □Penas! ¿Quién osa decir□, XXXV □Qué importa que tu puñal□, XXXVIII □Del tirano? Del tirano□, XXXIX □Cultivo una rosa blanca□, XLVI □Vierte, corazón, tu pena□ de Versos sencillos; □A los espacios□, □Amor de ciudad grande□, □La poesía es sagrada□ de Versos libres.

Audición: Versos José Martí. Cantados por Pablo Milanés:
http://www.todomusica.org/pablo_milanes/disco_versos_de_jose_marti.shtml#

-Manuel Gutiérrez Nájera: □De blanco□, □Para entonces□, □El hada verde□ de Poesías.
-Julián del Casal: □Neurosis□, □Tengo el impuro amor□ de Bustos y rimas; □Salomé□ de Mi museo ideal.
-Leopoldo Lugones: □Oceánica□ de Los crepúsculos del jardín; □A la luna de verano□, □Luna ciudadana□ de Lunario sentimental.
-Julio Herrera y Reissig: □Fiesta popular de ultratumba□ de Las pascuas del tiempo □El domingo□ de Los éxtasis de la montaña, □La sombra dolorosa□ de Los parques abandonados.
-Rubén Darío, Prosas profanas, en Obras completas I. Poesía. Edición de Julio Ortega con la colaboración de Nicanor Vélez, Barcelona, Galaxia Gutemberg, 2007.

TEMA 8: EL VANGUARDISMO. VICENTE HUIDOBRO. TENDENCIAS VANGUARDISTAS. LA POESÍA NEGRISTA CARIBEÑA

-Borges: □La fundación mítica de Buenos Aires□, □Los espejos□.
-Girondo: □Derrumbe□, □Ejecutoria del miasma□; Manuel Maples Arce: □Y nada de hojas secas...□
-Xavier Villarrutia: □Ellos y yo□, □Yo no quiero□, □Nocturno solo□, □Nuestro amor□.
-Oquendo de Amat: □Madre□, □Poema□.
-Palés Mato: □Bombo□, □Danza negra□, □Náñigo al cielo□, □Pueblo negro□, □Ron□.
-Guillén: □Canción del Bongó□, □Llegada□ de Sóngoro cosongo; □Balada de los dos abuelos□ de West Indies Ltd; □Un son para niños antillanos□ de El son entero; □Tengo□ de Tengo y □Problemas del subdesarrollo□ de La rueda dentada.
-Vicente Huidobro, Altazor en Altazor. Temblor del cielo, ed. de René de Costa, Madrid, Cátedra.

TEMA 9: CÉSAR VALLEJO Y PABLO NERUDA

-Pablo Neruda, Antología poética, prólogo, selección y notas de Hernán Loyola, Madrid, Alianza.
-César Vallejo: □Los heraldos negros□, □El poeta a su amada□; □Los dados negros□, □A mi hermano Miguel□ de Los heraldos negros; poemas XXIII, XLV y LXIX de Trilce; □Piedra negra sobre piedra blanca□; □Un hombre con un pan al hombro□, □Alfonso: estás mirándome, lo veo□, □Intensidad y altura□ de Poemas humanos; □Solía escribir con su dedo grande□ de España, aparta de mí este cáliz.

TEMA 10: OCTAVIO PAZ Y LOS POETAS DE SU GENERACIÓN. POETAS DE LA SEGUNDA VANGUARDIA

-Nicanor Parra, □Hay un día feliz□, □Las tablas□ de Antipoemas, □Y ahora con ustedes□ de Nuevos sermones y prédicas del Cristo de Elqui.
-Lezama Lima: □Noche insular: jardines invisibles□ de Enemigo Rumor; □El retrato ovalado□ de Aventuras sigilosas; □La rueda□ de Dador; □La madre□ y □Las siete alegorías□ de Fragmentos a su imán y □Entre dos puertas□ de Obras completas.
-Octavio Paz: □El prisionero□ de A la orilla del mundo; □Hacia el poema□, □Espejo□ de Libertad bajo palabra; □Fragmentos□ de Piedra de sol; □Tumba del poeta□, □Concorde□ de Ladera Este y □Nocturno de San Idelfonso□ de Vuelta.

TEMA 11: DIRECCIONES POÉTICAS DE LAS ÚLTIMAS DÉCADAS DEL SIGLO XX

-Olga Orozco, □A solas con la tierra□, □Cabalgata del tiempo□, □Después de los días□, □Habitación cerrada□, □Lejos desde mi colina□, □Un rostro en el otoño□; Idea Vilariño, □Yo□, □Ya no□, □Nadie□, □Y qué□, □Qué lastima□, □No te amaba□, □Un retrato de Charles Baudelaire□.
-Blanca Varela, □Del orden de las cosas□, □Bodas□, □Alba□, □A rose is a rose□, □A la realidad□, □Canto villano□.
-Castellanos, □A los danzantes de las ferias□, □Distancia del amigo□, □Dos meditaciones□, □Lamentación de Dido□, □Silencio acerca de una piedra antigua□, □Una palabra para el heredero□, □Una palmera□.
-Mario Benedetti: □Ausencia de Dios□, □El nuevo□, □Un padrenuestro latinoamericano□, □Arte poética□, □Hagamos un trato□, □Nicolorín ni colorado□.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudos/actividades previos	0	17	17
Traballos de aula	13	22	35
Titoría en grupo	8	8	16
Prácticas autónomas a través de TIC	1	1	2
Sesión maxistral	24	24	48
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	30	32

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Estudos/actividades previos	Se solicitará con antelación a lectura previa e meditada de los textos tratados en las sesiones del aula
Traballos de aula	Realización en grupo de comentarios críticos de poemas y escenas dramáticas
Titoría en grupo	Se atenderá a todo tipo de dudas y bibliografía crítica sobre los aspectos tratados en las sesiones magistrales o en los comentarios de texto realizados en clase
Prácticas autónomas a través de TIC	Utilización de la plataforma FAITIC (lecturas, enlaces, volcado de conclusiones de los comentarios realizados en clase)
Sesión maxistral	Exposición de los aspectos más relevantes del temario propuesto

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Se atenderá a todo tipo de dudas sobre el temario expuesto

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Estudos/actividades previos	Se valorará la lectura previa de los textos tratados	10
Traballos de aula	Se valorará la realización en grupo de comentarios de textos trabajados en el aula	10
Prácticas autónomas a través de TIC	Se valorará la consulta y volcado de lo realizado en el aula en la plataforma FAITIC	10
Sesión maxistral	Se valorará la atención en clase y su participación	10
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Realización de una prueba conformada por una pregunta teórica del temario y un comentario de texto de un fragmento de las lecturas obligatorias	60

Outros comentarios sobre a Avaliación

En caso de evaluación negativa, el alumnado deberá presentarse a un examen sobre la totalidad del temario consistente en una pregunta teórica y la realización de dos comentarios: uno poético y otro dramático.

Bibliografía. Fontes de información

Arrom. José Juan, *Historia del teatro hispanoamericano (época colonial)*, México, De Andrea, 1967.

Bellini, Giuseppe, *Nueva historia de la literatura hispanoamericana*, Madrid, Castalia, 3ª ed. corr. y aum., 1998.

Esteban, Ángel, *Literatura hispanoamericana*, Granada, Comares, 1999.

Fernández, Teodosio et al., *Historia de la literatura hispanoamericana*, Madrid, Universitas, 1995.

Franco, Jean, *Historia de la literatura hispanoamericana a partir de la Independencia*, Barcelona, Ariel, 1975; 13ª ed., 1999.

Gálvez, Marina, *El teatro hispanoamericano*, Madrid, Taurus, 1988.

González Echevarría, Roberto y Enrique Pupo-Walker (eds.), *Historia de la Literatura Hispanoamericana*, Madrid, Gredos, 2006, 2 vols.

Íñigo Madrigal, Luis (coord.), *Historia de la literatura hispanoamericana*. 2 vols., (Vol. 1: Época Colonial.Vol. 2: Del neoclasicismo al modernismo) Madrid, Cátedra, 1982-1987; 1992

Pedraza, Felipe B. (coord.), *Manual de literatura hispanoamericana*, Madrid, Cenlit, 1991-

Rodríguez, Juan Carlos y Álvaro Salvador, *Introducción al estudio de la literatura hispanoamericana*, Madrid, Akal, 1987.

Versényi, Adam, *El teatro en América Latina*, Cambridge, University of Cambridge Press, 1996.

Recomendacións**Materias que continúan o temario**

Seminario de literatura hispánica/V01G160V01920

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Panorama da literatura en lingua española II/V01G160V01404

Literatura hispanoamericana: Narrativa e ensaio/V01G160V01608

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo de Fin de Grao**

Materia	Traballo de Fin de Grao			
Código	V01G160V01991			
Titulación	Grao en Estudos de Galego e Español			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Baez Montero, Inmaculada Concepcion			
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral	O "Traballo de fin de grao" (TFG) é esixible para se graduar. Os principais obxectivos formativos do TFG son: -Formular un estudo (acoutar o tema, solicitar información e buscar os recursos necesarios, deseñar un plan de traballo). -Aplicar unha metodoloxía adecuada ó obxecto de estudo (se for preciso, recompilar datos, analízalos e interpretalos). -Extraer conclusións dos resultados obtidos. -Adaptar o discurso escrito á situación académica, tanto no referido ó estilo e á estruturación coma ó emprego de técnicas tipográficas. -Adaptar o discurso oral á situación de defensa do TFG.			

Competencias de titulación

Código	
A2	Identificar, comprender e apreciar as principais contribucións das literaturas do español (en España e en América) e do galego, con especial sensibilidade para as literaturas emparentadas, como son as que corresponden ás linguas neolatinas e en particular a portuguesa
A3	Abarcar os fundamentos teóricos e aplicados que ofrecen os diferentes paradigmas lingüísticos, así como sintetizar, relacionar e describir as literaturas española, galega e lusófona nos seus distintos ámbitos culturais e sociais, períodos, xéneros e movementos
A5	Dispoñer dos coñecementos necesarios para a comprensión, análise, desenvolvemento, avaliación e aproveitamento dos recursos lingüísticos e literarios para o futuro profesional
A6	Argumentar os temas e os textos obxecto de estudo de acordo coas convencións académicas, achegando probas e servíndose dos recursos bibliográficos e electrónicos dispoñibles, especialmente dos orientados á investigación lingüística e literaria e á docencia das linguas impartidas no grao.
A8	Formular razoamentos críticos nos ámbitos de estudo lingüístico e literario a fin de adquirir métodos sólidos de análise, que transcendan a simple aproximación intuitiva ás linguas e aos textos obxecto de estudo.
A9	Planificar, estruturar e desenvolver ensaios escritos e presentacións orais en español e en galego, formulando hipóteses cunha metodoloxía apropiada para transmitir ideas eficaces, de acordo coas convencións académicas, e argumentando os razoamentos expostos.
A10	Ser capaces de apreciar outras culturas e expresións artísticas e competentes para sensibilizar o medio propio na apreciación da diversidade intercultural. Explorar ademais as repercusións sociais, profesionais, educativas e culturais dos usos lingüísticos e da aprendizaxe das linguas estudadas no grao.
A11	Mostrar sensibilidade cara ás achegas feitas polas mulleres á literatura e á cultura española, galega e portuguesa nos seus diferentes ámbitos xeográficos e culturais. Entender as funcións do canon, a súa formación e os seus axentes, e valorar as exclusións que xera, por exemplo, a exclusión dos textos de escritoras, particularmente nos diferentes ámbitos xeográficos e culturais das linguas galega e española.
A12	Posuír unha conciencia crítica ante mecanismos de exclusión e discriminación das mulleres na linguaxe
A13	Ser competente para utilizar as novas tecnoloxías como recurso metodolóxico, de investigación, didáctico e de comunicación
B1	Que o estudante demostrase posuír e comprender coñecementos dunha área de estudo que parte da base da educación secundaria, que se adoita atopar nun nivel que, se ben se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
B2	Que o alumnado saiba aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou a súa vocación dunha forma profesional, e posúa as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
B3	Que o alumnado teña a capacidade de reunir e interpretar os datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre os temas destacados de índole social, científica ou ética.
B4	Que as/os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado

B5 Que o alumnado desenvolvese aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Na memoria do grao non se describiron competencias específicas para o TFG fóra das competencias xerais do grao.	A2	B1
	A3	B2
	A5	B3
	A6	B4
	A8	B5
	A9	
	A10	
	A11	
	A12	
	A13	

Contidos

Tema

O TFG poderá versar sobre contidos relacionados con calquera das materias do grao.

A estrutura do TFG pode seguir distintos modelos e será o/a director/a quen aconselle en cada caso a estrutura máis adecuada, aínda que debería incluír as seguintes seccións:

- Índice paxinado.
- Resumo dunhas 100 palabras (na lingua de redacción do traballo e, se for distinta, na lingua sobre a que se realizou o TFG).
- Introdución e estado da cuestión. Presentación do tema de estudo e da súa pertinencia. Presentación da estrutura e dos obxectivos do TFG. Revisión crítica de antecedentes.
- Marco teórico e deseño metodolóxico. Principais hipóteses e formulacións da proposta teórica elixida (conceptos máis relevantes empregados no traballo). Fontes primarias e secundarias, instrumentos analíticos, técnicas de produción de datos, etc.
- Discusión e resultados. Presentación clara e organizada de todos os resultados obtidos para cada un dos aspectos analizados. Interpretación deses resultados e, se proceder, proposta de aplicacións prácticas que se poidan derivar dos devanditos resultados.
- Conclusións. Verificación do grao de cumprimento dos obxectivos propostos, reflexión sobre os resultados máis interesantes do TFG, reflexión sobre os aspectos teóricos ou metodolóxicos que puideron xerar problemas durante a realización do estudo e propostas de liñas de actuación ou de investigación futuras que se deriven dos resultados obtidos.
- Bibliografía. Todas as referencias bibliográficas citadas no texto. Recoméndase seguir o sistema de cita que se recolle nas normas de estilo presentadas máis abaixo; en todo caso, pódense empregar outros sistemas sempre que sexan precisos, coherentes e rigorosos.
- Anexos. Se proceder, inclúiranse ó final do TFG as mostras documentais, datos recollidos, etc., que permitan avaliar con precisión todo o traballo realizado. No caso de tratarse de datos moi cuantiosos, poderase engadir como anexo un CD-ROM coas bases de datos utilizadas. Os anexos estarán numerados, disporán dun título e aparecerán no índice.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos tutelados	3	147	150

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Traballos tutelados	<p>Nos parágrafos que seguen recóllense as pautas de redacción e presentación do TFG. O TFG terá unha extensión entre 35.000 e 45.000 caracteres, sen espazos e excluídos os anexos, (aproximadamente, entre 7.000 e 9.000 palabras) e axustarase ás seguintes pautas:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Deberá ser entregado en formato impreso (3 copias) e en PDF. Recoméndase a impresión do TFG a dobre cara. -Na portada haberá que incluír: Grao Universitario en Estudos de galego e español (Facultade de Filoloxía e Tradución, Universidade de Vigo), o título completo do traballo, o nome do/a autor/a e do/a director/a. -A fonte recomendada é Times New Roman (12 pt), o interlineado 1.5, a aliñación xustificada, o tamaño de páxina: DIN-A4, as marxes inferior e superior de 2.5 cm. e as marxes dereita e esquerda (ou interior e exterior) de 3 cm. -As figuras ou gráficos numeraranse correlativamente e virán acompañadas dun pé cun título explicativo do contido da figura (exemplo: □Figura 1: Título da figura□). -As táboas numeraranse correlativamente e virán acompañadas dun pé cun título explicativo do contido da táboa (exemplo: □Táboa 1: Título da táboa□). -As notas terán numeración automática, aparecerán a pé de páxina e estarán en Times New Roman (10 pt). -As citas textuais de ata dúas liñas incluíranse no corpo do texto, marcadas entre comiñas e seguidas pola súa referencia: o apelido do/a autor/a (ou autores/as), o ano de publicación e o número da(s) páxina(s) entre parénteses. Exemplo: corpo do texto □cita textual breve entre comiñas□ (Apelido1 e Apelido2, 2007: 121-122). -As citas textuais superiores a dúas liñas inseríranse nun parágrafo á parte con sangría esquerda. Na fin da cita, entre parénteses, aparecerán o apelido do/a autor/a (ou autores/as), o ano de publicación e o número da(s) páxina(s) entre parénteses. Exemplo: (Apelido1 e Apelido2, 2007: 121-122). -Inseríranse no texto as referencias bibliográficas das ideas, estudos ou procedementos en que se apoia o traballo mencionando o/a autor/a (ou autores/as) e o ano de publicación. Exemplos: □Un estudo recente de Autor/a1 e Autor/a2 (ano) demostrou...□, ou □En 2007, Autor/a1 e Autor/a2 demostraron que...□, ou □Un estudo (Autor/a1 e Autor/a2, Ano) demostrou...□.
---------------------	--

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	O/A profesor/a titor/a atenderá o/a alumno/a as horas que, por cada TFG, lle recoñeza a Universidade de Vigo.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	<p>En todas as convocatorias do TFG a comisión avaliadora terá en conta os seguintes criterios:</p> <ul style="list-style-type: none"> -O rigor académico do estudo presentado, a súa fundamentación teórica e o seu deseño metodolóxico, a capacidade crítica do/a estudante e os resultados obtidos (60%). -A presentación escrita do TFG (20%). -A defensa oral do TFG (20%). <p>IMPORTANTE: Calquera plaxio identificado será motivo de suspenso do TFG. Entenderase por plaxio calquera cita literal (curta ou longa) presentada como propia (i.e., sen comiñas e sen referencia da autoría) ou calquera apropiación das ideas ou metodoloxía dun/a autor/a que non se mencione nas referencias e, isto, sexa cal sexa a súa procedencia (dun traballo individual ou colectivo, dunha publicación impresa ou dun documento electrónico ou de uso restrinxido, páxina web, ou traballo que se está levando a cabo por parte dalgún/a compañeiro/a, etc.).</p>	100

Outros comentarios sobre a Avaliación

Defensa oral do TFG.

O/A estudante disporá de 10 minutos para presentar a súa proposta. Recoméndase que inclúa na súa intervención os aspectos seguintes:

-*Introdución*: problemática obxecto de estudo e o seu interese.

-*Bases teóricas e/ou metodolóxicas*: marco teórico e hipótese(s) do traballo.

-*Resultados*: principais resultados obtidos.

-*Discusión*: interpretación dos principais resultados.

Na presentación oral o alumnado non poderá ler. Si poderá empregar un pequeno guión ou acompañar a súa presentación oral de material de soporte visual, auditivo, etc., por exemplo unha presentación PowerPoint ou OpenOffice Impress, pero a

presentación oral NON pode constituír a simple lectura do devandito material.

Os membros da comisión avaliadora presentarán nun tempo máximo de 15 minutos os seus comentarios e preguntas, as cales deberá contestar, brevemente, o/a estudante.

Despois da deliberación a porta pechada, e unha vez decidida a cualificación do TFG (que, segundo se recolle no artigo 7, parágrafo 7, do Regulamento do TFG da Facultade de Filoxía e Tradución, deberá ser numérica, de 0 a 10, coa posibilidade de outorgar matrícula de honra (MH) nas condicións determinadas na normativa), a comisión avaliadora levantará acta do acto de defensa e entregarlle unha copia á persoa responsable da materia (para que complete a acta correspondente na secretaría virtual) e outra á Secretaría do alumnado (cfr. art. 7, parágrafo 9 do Regulamento do TFG da FFT). No suposto de que a cualificación do TFG sexa a de suspenso, lémbrese que a comisión avaliadora lles entregará a estudantes e profesorado titor un informe coas recomendacións oportunas para mellorar o TFG en posteriores avaliacións (cfr. art. 7, parágrafo 8 do Regulamento do TFG da FFT).

Bibliografía. Fontes de información

Servei de Biblioteques i Documentació de la Universitat Politècnica de Catalunya, *Cómo presentar un trabajo académico*. Disponible en liña: <http://bibliotecna.upc.edu/es/content/como-presentar-un-trabajo-academico> Servicio de Biblioteca de la Universidad de La Laguna, *Cómo elaborar un trabajo*.

Dispoñible en

liña: http://www.ull.es/view/institucional/bbtk/Como_elaborar_un_trabajo/es
(última consulta: 20/07/2012).

Warburton, Nigel (2007): *The Basics of Essay Writing*. Oxford: Routledge. Citado pola edición española: *Cómo aprender a escribir*. Traducido por Lourdes Bassols Pascual. Barcelona: Paidós, 2012.

En cada TFG haberá que empregar toda aquela bibliografía que o/a autor/a, baixo a supervisión do profesorado titor, considere conveniente. A epígrafe *Bibliografía* só recollerá os traballos citados no TFG e aparecerá despois do final do texto, separada por unha liña en branco, e con sangrado francés. Ordenarase alfabeticamente por autor/a e ano de primeira edición do orixinal segundo os modelos seguintes:

Brown, Gillian e George Yule (1983): *Discourse Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press. Citado pola edición española: *Análisis del Discurso*. Traducido por Silvia Iglesias Recuero. Madrid: Visor, 1993.

(última consulta: 20/07/2012).

Mariño Paz, Ramón (1995): [Estudio introductorio]. En Fr. Martín Sarmiento: *Coloquio de vintecatroy galegos rústicos*. Edición de Ramón Mariño Paz. [Santiago de Compostela]: Consello da Cultura Galega, 7-102.

Traugott, Elizabeth C. (1982): [From proposition1 to textual and expressive meanings: Some semantic-pragmatic aspects of grammaticalization]. En Winfred P. Lehmann e Yakov Malkiel (eds): *Perspectives on historical linguistics*. Amsterdam: John Benjamins, 245-271.

(última consulta: 20/07/2012).

Recomendacións